

Begaafden & taalonderwijs

Jeske van der Heijden
1401962

Leerroute: Interne begeleider
Begeleid door: Tineke van Alphen

Juni 2010

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1: Inleiding	7
1.1 Context	7
1.2 Doel van het onderzoek	8
1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen	8
1.4 Mijn leerdoel en droom	9
Hoofdstuk 2: Theoretische onderbouwing	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Compacten en verrijken	10
2.3 Begaafde leerlingen	12
2.4 Theorieën hoogbegaafdheid	14
2.5 Omgaan met verschillen	17
2.6 Anderstaligheid	18
2.7 Thuistaal	19
2.8 Kort maar krachtig	19
Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie	22
3.1 De opbouw van mijn meesterstuk	22
3.2 De instrumenten	22
3.3 De kwaliteit van de instrumenten	23
3.4 De onderzoeksvormen	25
3.5 Triangulatie	26
3.6 Ethische aspecten	26
Hoofdstuk 4: Data presentatie en data-analyses	28
4.1 Koppeling naar mijn onderzoeksvraag en deelvragen	28
4.2 Enquête resultaten	29
4.3 Data-analyse (enquête)	30
4.4 Observeren resultaten	31
4.5 Data-analyse (observeren)	33
4.6 Interview resultaten	33
4.7 Data-analyse (interview)	37
Hoofdstuk 5: Antwoord op mijn onderzoeksvraag en conclusies	39
5.1 Antwoord op mijn onderzoeksvraag	39
5.2 Koppeling deelvragen aan de onderzoeksvraag	39
5.3 De antwoorden gerelateerd aan de literatuur	40
5.4 Conclusies	41
5.5 Valideren van de conclusies	42
Hoofdstuk 6: Evaluatie	43
6.1 Mijn conclusies en de toekomst van mijn onderzoeksdomein	43
6.2 Inhoudelijke aanbevelingen	43
6.3 Eigen evaluatie en reflectie	44
6.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoekers	45
Nawoord	46
Literatuurlijst	47
Bijlage 1 - Enquête	48
Bijlage 2 - Routeboekje	50

Samenvatting

Hier kan je in het kort lezen wat in dit meesterstuk beschreven staat. Voor de uitgebreide versie moet je de rest van dit meesterstuk lezen.

Onderzoeksthema

Wij werken met de taalmethode: Taal Actief (derde versie). De taalmethode Taal Actief is bestemd voor groep 4 tot en met 8 van de basisschool en is opgebouwd uit drie deelleergangen: spelling, taal voor de taalvaardigheden en woordenschat. Dit meesterstuk is gericht op het deel taal voor de taalvaardigheden. En dan speciaal gericht op de begaafdere leerlingen bij dit onderdeel.

Onderzoekscontext

Onze school is een school die voortdurend in ontwikkeling is. We vinden het erg belangrijk om goed om te kunnen gaan met verschillen tussen kinderen. De effectieve instructie (op 3 niveaus) heeft een belangrijke plaats in ons onderwijs en er wordt in alle groepen ruim aandacht besteed aan zelfstandig werken. Wij vinden het belangrijk dat we ook voor de leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong onderwijs op maat kunnen bieden.

Doel van het onderzoek

Dat ik mezelf ga ontwikkelen in de competentie: draagt zorg voor systematische gegevensverzameling en rapportage ten behoeve van de beleidsontwikkeling.

Doel in het onderzoek

Dat ieder kind bij ons op school op taalgebied volledig tot zijn recht komt. De taalzwakke leerlingen worden d.m.v. de effectieve instructie goed begeleid en de leerlingen die op het gebied van taal een voorsprong hebben worden niet vermoeid met steeds weer dezelfde opdrachten maken die ze al kunnen, maar maken de opdrachten die nodig zijn en worden verder uitgedaagd en verrast met allerlei andere taalzaken. Ieder kind voelt zich hierin serieus genomen en krijgt onderwijs op maat.

Onderzoeksvraag

Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groepen 4 t/m 8 bij ons op school?

Deelvragen

- ❖ Hoe wordt er nu in de klassen gewerkt met taal als het gaat om de begaafdere leerlingen? Wat willen onze leerkrachten? Wat is hun mening over begaafdere leerlingen op taalgebied?
- ❖ Hoe gaan andere scholen om met de begaafdere leerlingen op het gebied van taal?
- ❖ Zijn er methodes/materialen voor taal ontwikkeld voor de begaafdere leerlingen die passen bij onze school en onze missie en visie ?

Theorie

Door de methode te compacten zorg je dat de gewone lesstof beperkt wordt tot de essenties (Janson en Noteboom, 2004). Compacten zorgt ervoor dat leerlingen zich niet gaan vervelen en gedemotiveerd raken, wanneer zij steeds leerstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Via de SLO-site heb ik een routeboekje gevonden dat aansluit bij onze methode. Hiermee kunnen wij onze taalmethode compacten. Door het compacten van de leerstof en de leerlingen meer verrijkende taken aan te bieden hoop ik dat we de motivatie van deze leerlingen weer terug kunnen brengen.

Tips voor leerkrachten met het (hoog)begaafde kind (de Bruin-de Boer en de Greef 1993):

- ❖ Geef de leerling mogelijkheden voor succes en stimuleer het in zichzelf te geloven.
- ❖ Probeer de leerling aan te spreken op zijn/haar niveau (wees niet te kinderlijk) en schaf (ontwikkelings-)materialen aan waar de leerling aan toe is.
- ❖ Zorg dat de leerling een positieve houding ten aanzien van school houdt.

Bij onze school past het beste convergente differentiatie. Bij convergente differentiatie gaan kinderen nadat ze de les afgerond hebben aan de slag met andere leerstof. Zij gaan niet verder met de volgende les uit het taalboek voordat de andere kinderen uit de klas ook zover zijn. In principe werken alle leerlingen dus op hetzelfde moment aan dezelfde taaldoelen. Organisatorisch heeft dit het grote voordeel dat instructiemomenten makkelijker te plannen zijn en aan veel kinderen tegelijkertijd gegeven kunnen worden.

Aanpak

Om deelvraag 1 te beantwoorden heb ik een enquête gemaakt. Ik ben uitgegaan van de KISS-formule (Keep it simple, stupid). De formule zegt: houdt de instrumenten en het taalgebruik zo simpel mogelijk. Daarnaast heb ik de enquête kort gehouden en heb ik geprobeerd de vragen relevant te houden om de belasting voor mijn collega's niet onnodig groot te maken.

Om deelvraag 2 te kunnen beantwoorden ga ik 2 scholen observeren. Om dit betrouwbaar te kunnen doen ga ik uit van het volgende observatieschema:

- ❖ Wanneer krijgt een leerling extra uitdaging voor taal? Welke stappen worden daarvoor gezet?
- ❖ Hoe wordt er omgegaan met het compacten van de methode?
- ❖ Welke verrijkingsmaterialen worden er ingezet?

Bij deelvraag 3 wil ik bekijken welke verrijkingsmaterialen op het gebied van taal er op de markt zijn. Dit ga ik doen door een medewerker van Reinders (die onze leverancier is voor alle materialen binnen de school) te interviewen. Hiervoor gebruik ik de volgende vragen:

1. Welke verrijkingsmaterialen voor taal zijn er voor de groepen 4 t/m 8?
 - 1a. Hoe zien deze materialen er uit?
 - 1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?
 - 1c. Hoe gaan de kinderen zelfstandig aan het werk met deze materialen?
 - 1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?
2. Welke materialen sluiten aan bij de methode Taal Actief?

Deze acties worden besproken in ons zorgoverleg (met de directie, de ib'ers en onze rt'er). Om zo alles te combineren en met een voorstel te komen.

Onderzoeksuitkomsten

De leerlingen die een A hebben voor CITO taalschaal en de toetsen van Taal Actief goed scoren komen in aanmerking voor het compacten en het verrijken van de methode. Als in de praktijk de leerkracht denkt dat een leerling met een hoge B ook in aanmerking zou moeten komen voor het compacten en verrijken van de methode wordt dit met de ib'er besproken en zonodig ook opgestart. Dit compacten gaan we doen aan de hand van het routeboekje (bijlage 2) en het verrijken met het werkboek Taal van Taal actief. Dit werkboek wordt ingezet als in het routeboekje staat dat ze een opdracht niet hoeven te maken. Daarnaast zorgen we voor uitbreiding op varia en dat er per klas genoeg 'meesters' beschikbaar zijn. Komend jaar gaan we met de nieuwe vorm starten en met geplande evaluatiemomenten zorgen we ervoor dat het plan eventueel waar nodig kan worden bijgesteld en in ieder geval zorgen we daarmee dat het geborgd wordt.

Conclusies

Mijn onderzoek is gericht geweest op de start van het veranderingsproces rond de methode op het gebied van taal voor de begaafde leerlingen van de groepen 4 t/m 8. Ik heb bij dit

veranderingsproces gewerkt vanuit de interactieve regieaanpak. Ik heb het initiatief genomen om het proces op te starten. Daarna ben ik me gaan oriënteren. Ik ben eerst gaan kijken of er draagvlak is en daarna ben ik het traject gestart door een onderzoeksvraag en een aantal deelvragen te formuleren. De volgende stap was het bestuderen van relevante theorie. Daarna heb ik via een enquête de visie van de collega's geïnventariseerd en door middel van observaties en een interview verschillende opties bekeken. Deze gegevens hebben we besproken in ons zorgoverleg. Daar is een concept vastgesteld, die overeenkomt met het antwoord op mijn onderzoeksvraag. Dit concept ga ik nog presenteren naar het team en dan gaan we het concept toepassen in de praktijk. Door evaluatiemomenten toe te passen zorgen we voor borging en eventuele aanpassingen.

Inhoudelijke Aanbevelingen

Voor alle scholen die werken met Taal Actief is het een aanrader om te gaan werken met de routeboekjes van Taal Actief van de SLO-site. Door op een verantwoorde manier de leerstof te compacten hoeven deze leerlingen niet steeds opdrachten te maken die ze toch al kunnen. Door daarnaast verrijkende taken aan te bieden krijgen deze leerlingen onderwijs op maat en wordt er meer aangesloten bij de individuele leerlijn.

Hoofdstuk 1: Inleiding

In dit hoofdstuk zal ik kort mijn meesterstuk inleiden door mezelf voor te stellen, ik stel mijn onderzoeksvraag en leg uit hoe ik bij deze vraag ben gekomen. Ik sluit af met wat ik wil leren door mijn meesterstuk te maken en ik beschrijf mijn droom over hoe het zou kunnen zijn.

1.1 Context

Mijn naam is Jeske van der Heijden, ik ben 28 jaar en ben werkzaam op een kleine openbare school met ongeveer 200 kinderen en 16 leerkrachten. Onze populatie is een afspiegeling van de maatschappij met veel verschillende nationaliteiten. Als school hebben we onze idealen gebundeld in het motto: 'Samen zorg dragen voor ieder kind'. We gaan er van uit, dat volwassenen en kinderen van en aan elkaar kunnen leren. We willen dan ook zoveel mogelijk aansluiten bij de individuele ontwikkeling van ieder kind. De basis hiervoor wordt gelegd in de manier van werken. We streven ernaar om te werken in een open en uitnodigende sfeer, waarin iedereen ruimte heeft om zichzelf te zijn. Van belang vinden wij het, dat kinderen vanuit een effectieve instructie (op 3 niveaus) kunnen komen tot zelfstandig werken en leren. In de groepen 1-2 staat het spelend leren centraal. In samenwerking met de peuterspeelzaal is de voor- en vroegschoolse educatie afgestemd op het instappen in deze groepen. Het leren van elkaar speelt hier een grote rol. Vanaf groep 3 zitten de kinderen in principe in jaargroepen. Om zo goed mogelijk aan de leerbehoeften van iedere leerling te kunnen voldoen is binnen deze jaargroepen veel ruimte voor differentiatie en aandacht voor leerlingen met specifieke behoeften. Onze school is een partner binnen een brede school. Samen met onze partners werken we aan onze gezamenlijke visie: 'Het creëren van een pedagogisch klimaat en optimale ontwikkelingskansen binnen de wijk voor kinderen van 0 t/m 18 jaar'. Kinderen moeten zich kunnen ontplooien tot volwaardige burgers. Er vindt afstemming en intensieve samenwerking plaats tussen gezin/ouders, kinderopvang, onderwijs, welzijn en zorg.

Ondertussen werk ik nu 7 jaar op deze school en heb ik al in de groepen 3 t/m 5 zelf les gegeven en heb ik ondersteuning gegeven aan de groepen 6 t/m 8. Dit jaar ben ik gestart met IB-taken voor de onderbouw die ik enthousiast heb opgepakt. Naast mijn nieuwe taken ben ik ook gestart met de masteropleiding IB die ik volg aan Fontys Hogescholen in Tilburg. Vanuit die opleiding schrijf ik dit meesterstuk en voer ik mijn praktijkonderzoek uit op mijn basisschool.

1.2 Doel van het onderzoek

De aanleiding om dit onderzoek te doen is dat ik als leerkracht voor onze school merk dat we nog te weinig doen met leerlingen die een voorsprong hebben op het gebied van taal. Zij zijn de leerlingen die toch wel mee kunnen en makkelijk door de leerstof gaan, waardoor ze minder aandacht krijgen dan de 'zorgenkinderen'. Ik vind dat wij ze daarmee te kort doen. Steeds maar weer die opdrachten maken die ze toch al kunnen is niet motiverend en sluit ook niet aan bij de individuele ontwikkeling. In de klas merk ik dat deze leerlingen minder gemotiveerd raken als het gaat om taal en dat wil ik doorbreken. Ik wil ook voor deze leerlingen onderwijs op maat verzorgen en aansluiten bij de individuele leerlijn.

Wij werken met de taalmethode: Taal Actief (derde versie). De taalmethode Taal Actief is bestemd voor groep 4 tot en met 8 van de basisschool en is opgebouwd uit drie deelleergangen: spelling, taal voor de taalvaardigheden en woordenschat. Mijn meesterstuk richt ik op het deel taal voor de taalvaardigheden. Daar komen de volgende onderdelen aan bod: luisteren/spreken/gesprek, stellen, taalbeschouwing en informatiemiddelen gebruiken. Het werken met ankers is in Taal Actief een belangrijk uitgangspunt. Met behulp van de ankers verkennen leerlingen nieuwe problemen vanuit een herkenbare context. Dit gebeurt aan de hand van een verhaal waar elk thema mee begint, het zogenaamde ankerverhaal. Per leerjaar is de methode opgebouwd uit tien thema's van elk drie weken. Het hoofdthema is voor alle leerjaren gelijk; de uitwerking verschilt per groep. Bij taalbeschouwing gaat het niet alleen om grammatica, maar ook om de aandacht voor taalverschijnselen en taalgebruik. Taal Actief richt zich zowel op het taalsysteem (de taalvorm), de taalverschijnselen als op het taalgebruik.

Onze school is een school die voortdurend in ontwikkeling is. We vinden het erg belangrijk om goed om te kunnen gaan met verschillen tussen kinderen. De effectieve instructie (op 3 niveaus) heeft een belangrijke plaats in ons onderwijs en er wordt in alle groepen ruim aandacht besteed aan zelfstandig werken. Wij vinden het belangrijk dat we ook voor de leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong onderwijs op maat kunnen bieden. Voor rekenen hebben we hier al een grote stap in gemaakt, nu wil ik die gaan maken op het gebied van taal. En dan specifiek de taalbeschouwing.

1.3 Onderzoeksvraag en deelvragen

Mijn onderzoeksvraag is:

Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groepen 4 t/m 8 bij ons op school?

Dit ga ik onderzoeken aan de hand van de volgende deelvragen:

- ❖ Hoe wordt er nu in de klassen gewerkt met taal als het gaat om de begaafdere leerlingen? Wat willen onze leerkrachten? Wat is hun mening over begaafdere leerlingen op taalgebied?
- ❖ Hoe gaan andere scholen om met de begaafdere leerlingen op het gebied van taal?
- ❖ Zijn er methodes/materialen voor taal ontwikkeld voor de begaafdere leerlingen die passen bij onze school en onze missie en visie ?

1.4 Mijn leerdoel en droom

Ik ben een doener, als ik zaken tegenkom die in mijn ogen niet zo goed lopen ga ik daar meteen mee aan de slag zonder dit uitgebreid te bespreken met mijn collega's. Ik heb dan een (tijdelijke) oplossing voor mijn probleem en kan dan voor mijn gevoel 'goed' verder. Wat ik geleerd heb is dat het zo eenvoudig niet werkt. Een 'goede' oplossing voor mijn probleem kan ik pas vinden als ik eerst na ga waar we als school voor staan (missie, visie). Vanaf daar kan ik dan gaan nadenken over verschillende mogelijkheden, dit bespreekbaar maken waarna we het als team moeten gaan dragen. Een oplossing voor mij alleen in de klas is niet echt een oplossing. Er is geen draagvlak voor bij de rest van het team en het probleem wordt dan ook niet echt opgelost. Wil je een probleem oplossen moet je omdraaien beginnen tot we samen voor een oplossing kunnen gaan. Door dit onderzoek te doen wil ik dus leren eerst een stapje terug te doen – na te denken over – draagvlak creëren – en dan pas te doen. Uiteindelijk hoop ik daar persoonlijk van te groeien en er voor te zorgen dat we vanaf volgend jaar ook voor de begaafdere leerlingen op taalgebied van de groepen 4 t/m 8 een stap hebben gemaakt, om zo beter aan te kunnen sluiten bij de individuele ontwikkeling van ieder kind.

Mijn droom: hoe ziet onze school er uit als ik helemaal tevreden ben?

Dan kan ik zeggen dat bij ons op school ieder kind op taalgebied volledig tot zijn recht komt. De taalzwakke leerlingen worden d.m.v. de effectieve instructie goed begeleid en de leerlingen die op het gebied van taal een voorsprong hebben worden niet vermoeid met steeds weer dezelfde opdrachten maken die ze al kunnen, maar maken de opdrachten die nodig zijn en worden verder uitgedaagd en verrast met allerlei andere taalzaken. Ieder kind voelt zich hierin serieus genomen en krijgt onderwijs op maat.

Hoofdstuk 2: Theoretische onderbouwing

In dit hoofdstuk zal ik mijn onderwerp verder uitdiepen. Ik heb een aantal zaken gelezen en de volgende onderwerpen vond ik daar interessant van: compacten en verrijken, begaafde leerlingen, theorieën hoogbegaafdheid, omgaan met verschillen, anderstaligheid en de thuistaal. Deze onderwerpen vind je terug in dit hoofdstuk en ik zal bij elke theorie mijn eigen interpretatie en consequenties verwoorden. Aan het einde blik ik kort terug en zal ik dit hoofdstuk kort maar krachtig afsluiten.

2.1 Inleiding

Wij werken met de taalmethode “Taal Actief” (derde versie). De taalmethode Taal Actief is bestemd voor groep 4 tot en met 8 van de basisschool en is opgebouwd uit drie deelleergangen: spelling, taal voor de taalvaardigheden en woordenschat. Mijn meesterstuk richt ik op het deel taal voor de taalvaardigheden. Daar komen de volgende onderdelen aan bod: luisteren/spreken/gesprek, stellen, taalbeschouwing en informatiemiddelen gebruiken. Het werken met ankers is in Taal Actief een belangrijk uitgangspunt. Dit gebeurt aan de hand van een verhaal waar elk thema mee begint, het zogenaamde ankerverhaal. Met behulp van de ankers verkennen leerlingen nieuwe problemen vanuit een herkenbare context. Per leerjaar is de methode opgebouwd uit tien thema's van elk drie weken. Het hoofdthema is voor alle leerjaren gelijk; de uitwerking verschilt per groep. Bij taalbeschouwing gaat het niet alleen om grammatica, maar ook om de aandacht voor taalverschijnselen en taalgebruik. Taal Actief richt zich zowel op het taalsysteem (de taalvorm), de taalverschijnselen als op het taalgebruik.

2.2 Compacten en verrijken

Compacten en verrijken wordt vaak gebruikt als het gaat om onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen. Leerlingen die (hoog)begaafd zijn, hebben meestal minder behoefte aan instructie en aan herhalings- en oefenstof. Ook kunnen ze de leerstof in een hoog tempo verwerken (Bronkhorst en Drent, 2001). De leerstof in methoden is niet gemaakt voor deze leerlingen (meer voor de gemiddelde leerling), waardoor de methode aangepast moet worden. Die aanpassingen worden ‘compacting’ genoemd. Bij het compacten van de methode zorg je dat de gewone lesstof beperkt wordt tot de essenties. Compacten zorgt ervoor dat leerlingen zich niet gaan vervelen en gedemotiveerd raken, wanneer zij steeds leerstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Aan de andere kant komt door het compacten tijd vrij die anders gevuld kan worden, gevuld met leerstof die beter past bij de intelligentie van deze leerlingen. Leerstof die ervoor zorgt dat ze ‘leren te leren’ (Bronkhorst en Drent 2001), in de

vorm van andere, 'uitdagende' taken. Verrijken is meer dan 'verdiepen en verbreden'. Deze laatste twee termen duiden op de inhoudelijke component van de verrijkingstaak. Het gaat dan om het vergroten van het kennisarsenaal en bij het verdiepen bovendien om een manier van verwerken die verder gaat dan het opslaan van feitenkennis. Essentieel voor een verrijkingstaak is dat deze, behalve op het wat ook mikt op het hoe, oftewel op het uitbreiden van de metacognitie: het kennisgebied dat gaat over hoe mensen kennis verwerven (Bonset 2003).

De projectgroep 'Omgaan met verschillen' van SLO heeft in 2001 een onderzoek uitgevoerd naar de criteria waaraan uitdagend lesmateriaal voor hoogbegaafde kinderen moet voldoen. Uit dit onderzoek blijkt dat verrijkingsstof voor (hoog)begaafde leerlingen aan de volgende criteria dient te voldoen (Bronkhorst en Drent 2001):

- ❖ beroep doen op creativiteit;
- ❖ open opdrachten;
- ❖ hoog abstractieniveau;
- ❖ hoge mate van complexiteit;
- ❖ meerwaarde bieden ten opzichte van reguliere leerstof;
- ❖ stimuleren van onderzoekende houding;
- ❖ beroep doen op zelfstandigheid van de leerling;
- ❖ uitlokken van een reflectieve houding / beroep doen op metacognitieve vaardigheden;
- ❖ uitlokken van interactie.

Wanneer komen leerlingen in aanmerking voor het compacten van het programma?

Leerlingen komen in aanmerking voor het compacte programma als zij de methodegebonden toetsen over het algemeen goed (80% beheersing) maken, en/of als zij op LVS-toetsen Taal van de Citogroep een hoge B-score of A-score hebben. Deze leerlingen hebben minder uitleg, oefening en herhaling nodig.

Interpretatie en consequenties

De aanleiding om dit onderzoek te doen is dat ik als leerkracht voor onze school merk dat we nog te weinig doen met leerlingen die een voorsprong hebben op het gebied van taal. Zij zijn de leerlingen die toch wel mee kunnen en makkelijk door de leerstof gaan, waardoor ze minder aandacht krijgen dan de 'zorgenkinderen'. Ik vind dat wij ze daarmee te kort doen. Steeds maar weer die opdrachten maken die ze toch al kunnen is niet motiverend en sluit ook niet aan bij de individuele ontwikkeling. In de klas merk ik dat deze leerlingen minder gemotiveerd raken als het gaat om taal en dat wil ik doorbreken. Ik wil ook voor deze

leerlingen onderwijs op maat verzorgen en aansluiten bij de individuele leerlijn. Door het compacten van de leerstof en de leerlingen meer verrijkende taken aan te bieden hoop ik dat we de motivatie van deze leerlingen weer terug kunnen brengen. Aan de hand van een enquête onder de leerkrachten van de school gaan wij bepalen wanneer bij ons op school een leerling in aanmerking komt voor het compacten (door middel van een routeboekje) en voor de verrijkingstof.

2.3 Begaafde leerlingen

In het komende stuk wil ik de verschillende theorieën over (hoog)begaafdheid bespreken. Maar wat is eigenlijk het verschil tussen een pientere leerling en een begaafde leerling? Dat kan je hieronder in de tabel (T. van der Kaaij) zien.

Pientere leerling	Begaafde leerling
❖ Kent de antwoorden ❖ Is ervaren in het van buiten leren ❖ Is geïnteresseerd in objecten ❖ Is gefocust en oplettend ❖ Houd van simpele logica ❖ Houd van woorden ❖ Heeft goede ideeën ❖ Werkt hard ❖ Beantwoordt de vragen ❖ Presteert bovengemiddeld in de klas ❖ Luistert met interesse ❖ Leert gemakkelijk ❖ 6 a 8 herhalingen nodig ❖ Begrijpt ideeën ❖ Geniet van leeftijdgenoten ❖ Begrijpt de bedoeling of betekenis ❖ Maakt zijn werk af ❖ Kopieert nauwkeurig ❖ Houd van school ❖ Technicus ❖ Is hoogst zelfkritisch	❖ Heeft altijd vragen ❖ Is een groot gisser (context) ❖ Is een zeer nieuwsgierige onderzoeker ❖ Is diep mentaal en fysiek betrokken (afwezig) ❖ Drijft op complexiteit ❖ Gebruikt vaak ongewoon taalgebruik ❖ Heeft flitsende onnozele ideeën en vreemden ❖ Hangt rond en test uit ❖ Discussieert in detail, is kritisch en bewerkt stellingen ❖ Kan boven maar ook beneden gemiddeld presteren ❖ Laat sterke gevoelens en opinies zien ❖ Weet het vaak al ❖ Meesterschap na 1 a 2 repetities ❖ Ontwikkeld ideeën ❖ Prefereert graag oudergezelschap ❖ Onderzoekt de toepassingen ❖ Start projecten ❖ Creëert nieuwe ontwerpen ❖ Geniet van leren ❖ Uitvinder ❖ Is tevreden over eigen leren

Interpretatie en consequenties

Voor mijn meesterstuk komen ook de pientere leerlingen in aanmerking voor het compacten en verrijken bij taal bij ons op school. Toch vind ik het interessant om de verschillende theorieën over hoogbegaafdheid te bespreken, aangezien we vaak met deze leerlingen te maken zullen hebben. Deze theorieën vind je terug in 2.4.

Er zijn verschillende profielen van de (hoog)begaafde leerlingen (Boulanger e.a. 2000):

- ❖ Profiel 1 - De succesvolle leerling:
Perfectionistisch, goede prestaties, zoekt bevestiging van de leerkracht, vermijdt risico, accepterend en conformerend en afhankelijk;
- ❖ Profiel 2 - De uitdagende leerling:
Corrigeert de leerkracht, stelt regels ter discussie, is eerlijk en direct, grote stemmingswisselingen, vertoont inconsistente werkwijzen, slechte zelfcontrole, creatief, voorkeur voor activiteit en discussie, komt op voor eigen opvattingen en competitief;
- ❖ Profiel 3 - De onderduikende leerling:
Ontkent begaafdheid, doet niet mee in programma's voor meer begaafde leerlingen, vermijdt uitdaging, zoekt sociale acceptatie, wisselt in vriendschappen;
- ❖ Profiel 4 - De drop-out:
Neemt onregelmatig deel aan onderwijs, maakt taken niet af, zoekt buitenschoolse uitdaging, verwaarloost zichzelf, isoleert zichzelf, creatief, bekritiseert zichzelf en anderen, werkt inconsistent, verstoort en reageert af, presteert gemiddeld of minder en is defensief;
- ❖ Profiel 5 - de leerling met leer- en/of gedragsproblemen:
Werkt inconsistent, presteert gemiddeld of minder, verstoort en reageert af;
- ❖ Profiel 6 - de zelfstandige leerling:
Goede sociale vaardigheden, werkt zelfstandig, ontwikkelt eigen doelen, doet mee, werkt zonder bevestiging, werkt enthousiast voor passies, creatief, komt op voor eigen opvattingen en neemt risico.

Interpretatie en consequenties

De leerlingen die vallen in profiel 1 en 6 kunnen wij opsporen binnen ons onderwijs, zodat wij ze extra uitdaging kunnen bieden binnen de school. Op welke manier we dat doen op het gebied van taal zal uit de conclusies blijken van dit meesterstuk. Ik maak me meer zorgen om de andere profielen. Wat als een leerling onderpresteert, uitdaagt of de boel verstoort? Kunnen wij dat doorzien en het werkelijke 'probleem' aanpakken? Kunnen wij ook voor deze leerlingen onderwijs op maat verzorgen? Dit vind ik een moeilijk punt. Ik denk dat naast mijn onderzoeksvraag: 'Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groep 4 t/m 8 bij ons op school?', er zeker ook een protocol moet komen voor de hoogbegaafde leerlingen binnen onze school. Hoe spoor je deze leerlingen op en hoe gaan we daar mee om? Willen we verder met speciale

hulpklassen of denken we verder door naar Leonardo klassen? Binnen ons bestuur zijn er bij 2 scholen dit jaar Leonardo klassen opgestart. Dit zou voor ons een optie kunnen zijn.

Leonardo klassen binnen ons bestuur:

Sinds 1 februari 2010 hebben 2 scholen binnen ons bestuur een klas voor kinderen die allemaal wat makkelijker leren dan andere kinderen en om die reden geen uitdaging vinden in de 'normale' groepen. Deze onderwijsvorm wordt ook wel Leonardo onderwijs genoemd. In deze groepen is de lesstof wat aangepast en is de manier van lesgeven speciaal op deze groep kinderen gericht. In één klas zitten maximaal 16 kinderen. De leerlingen die zich aanmelden worden door een commissie besproken en als ze in aanmerking komen voor deze klassen wordt er gekeken of er ruimte is en op welke dag er weer nieuwe kinderen kunnen instromen. Een voorwaarde is dat de leerling onderzocht is en dat de leerling een intelligentie heeft van boven de 130.

Tips voor leerkrachten met het (hoog)begaafde kind (de Bruin-de Boer en de Greef 1993):

- ❖ Stimuleer de leerling in zijn/haar ontwikkeling en probeer zo responsief mogelijk te zijn (stel echter geen te hoge eisen/verwachtingen);
- ❖ (Hoog)begaafde leerlingen ontwikkelen zich beter in een anti-autoritaire atmosfeer van wederzijds respect waar je vragen mag stellen;
- ❖ Zorg voor positieve terugkoppeling en bied hulp om beperkingen te accepteren (beperkingen zijn voor (hoog)begaafde leerlingen vaak moeilijk te accepteren en te verwerken);
- ❖ Geef de leerling mogelijkheden voor succes en stimuleer het in zichzelf te geloven;
- ❖ Probeer de leerling aan te spreken op zijn/haar niveau (wees niet te kinderlijk) en schaf (ontwikkelings-)materialen aan waar de leerling aan toe is;
- ❖ Zorg dat de leerling een positieve houding ten aanzien van school houdt.

Interpretatie en consequenties

Deze tips heb ik opgenomen in dit hoofdstuk omdat dit ook goede tips zijn als het gaat om de begaafdere leerlingen op het gebied van taal. Het is belangrijk om te beseffen dat ieder kind speciaal is en dat je met ieder kind op een bepaalde manier het beste kan omgaan.

2.4 Theorieën hoogbegaafdheid

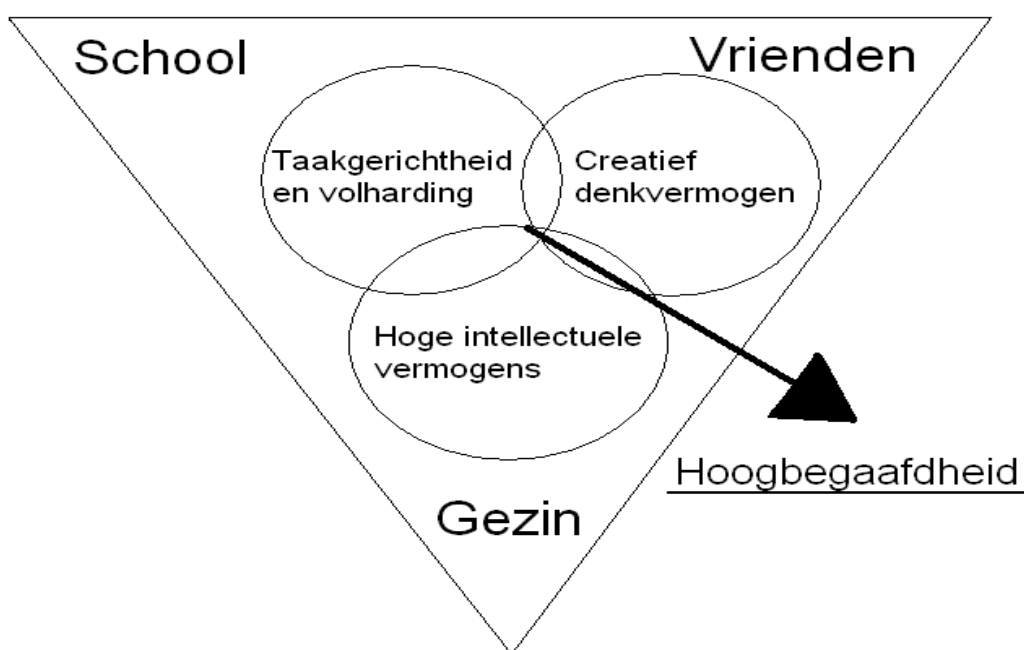
Er zijn heel veel theorieën over hoogbegaafdheid. In Nederland wordt hoogbegaafdheid vaak gekoppeld aan het meefactoren-model van Mönks (1995). Het model van Mönks gebruikt

het driehoekig model van Renzulli (1985) als basis. Renzulli gaat ervan uit dat een hoogbegaafde leerling de volgende persoonlijkheidskenmerken heeft:

- ❖ Hoge intellectuele vermogens: intelligentie die, gemeten met een prestatie- of intelligentietest en meestal uitgedrukt met een intelligentiequotiënt (IQ), boven het gemiddelde ligt.
- ❖ Taakgerichtheid en volharding (motivatie): doorzettingsvermogen om een taak te volbrengen.
- ❖ Creatief vermogen: het vermogen om op een originele en vindingrijke wijze oplossingen voor problemen te bedenken.

De theorie van Monks:

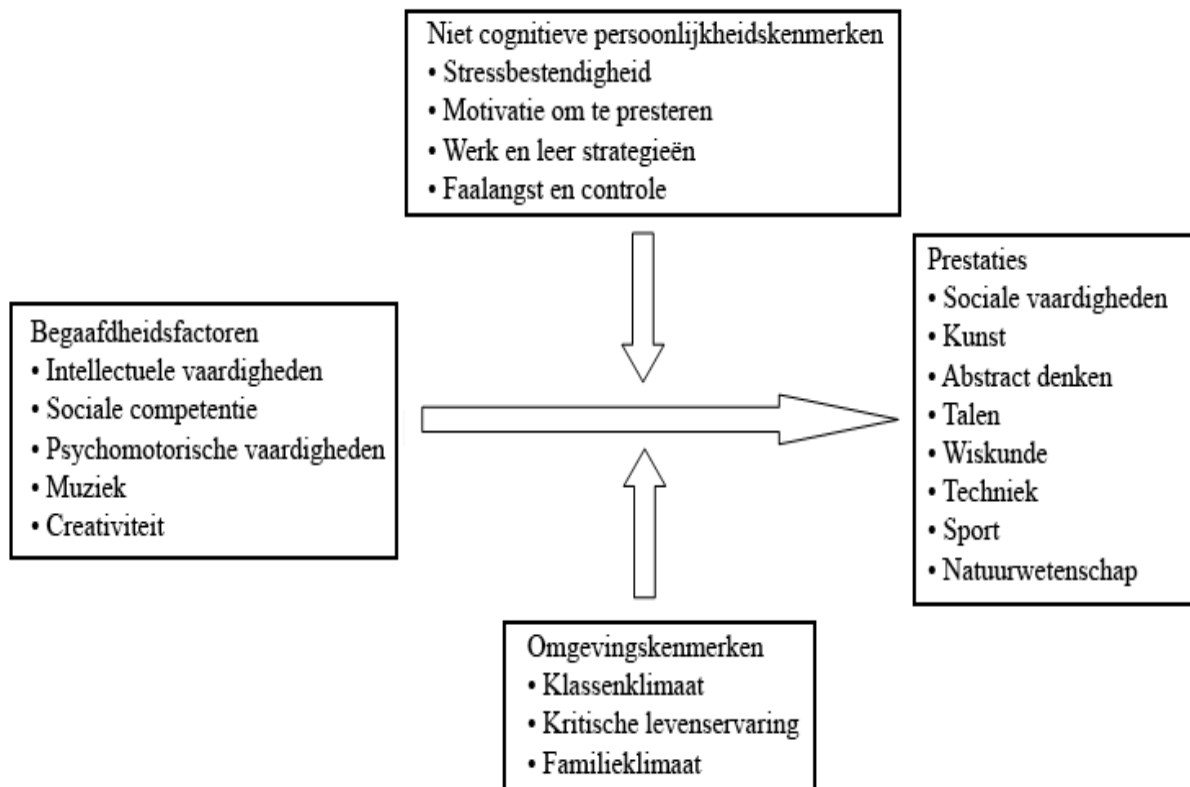
Mönks (1995) ziet naast de aanlegfactoren van Renzulli nog drie andere factoren die van invloed zijn op het tot uiting komen van hoogbegaafdheid. Deze factoren hebben te maken met de invloed vanuit de omgeving van de leerling (gezin, school en vrienden). In het onderstaande schema zie je het model op de ontwikkeling van hoogbegaafd gedrag volgens Mönks.

De theorie van Heller en Hany:

Heller en Hany (Drent en van Gerven 2002) zien nog meer kenmerken en factoren die van invloed zijn op het naar voren komen van hoogbegaafdheid. Net als in het model van Mönks zijn ook hier de omgevingsfactoren zeer belangrijk hoe de hoogbegaafdheid tot uiting komt.

Daarnaast zorgen volgens Heller en Hany ook de niet-cognitieve factoren ervoor hoe de hoogbegaafdheid tot uiting komt. Zo zal bijvoorbeeld een leerling met een bovengemiddelde intelligentie, die faalangstig is, minder goed presteren dan een leerling met dezelfde intelligentie, die niet faalangstig is.

Een theorie waar scholen tegenwoordig veel mee bezig zijn is de theorie van de meervoudige intelligentie van Howard Gardner (1999). Gardner stelt dat mensen een aantal even belangrijke intelligenties bezitten, die in een aantal culturen over de hele wereld hetzelfde zijn. Sommige intelligenties zijn meer ontwikkeld dan andere. Wij hebben de mogelijkheid om deze intelligenties te ontwikkelen. Gardner zegt dat de vormen in principe op zichzelf staan, maar dat we toch meerdere intelligenties goed ontwikkeld kunnen hebben.

Gardner (1999) gaat uit van de volgende intelligenties:

1. Verbaal-Linguïstische intelligentie (*woordknap*): Goed zijn met woorden en hun betekenissen (bijv. bij schrijvers en dichters).
2. Logisch-Mathematische intelligentie (*rekenknap*): Goed zijn in het oplossen van problemen. Het gemakkelijk vinden om met getallen te werken. (bijv. bij wiskundigen, wetenschappers, ingenieurs en computerprogrammeurs).

3. Visueel-Ruimtelijke intelligentie (*beeldknap*): Goed zijn om zaken te visualiseren. Goed bij het beoordelen van afstanden. Snel kunnen vertellen waar de verschillende windrichtingen liggen (bijv. bij schaakspelers en bij architecten).
4. Muzikaal-Ritmische intelligentie (*muziekknop*): Gemakkelijk een instrument kunnen bespelen. Een melodie op maat kunnen zingen en aangeven wanneer anderen dat niet doen. Componeren van eigen muziek. Het hebben van ritmegevoel (bijv. bij professionele muzikanten en dj's, maar ook bij geluidstechnici, muziekproducenten).
5. Lichamelijk-kinesthetische intelligentie (*beweegknop*): Goed zijn in sporten en bijv. koorddans. Gemakkelijk een draad in een naald krijgen (bijv. bij professionele sportmensen geassocieerd, maar ook met dansers en circus kunstenaars).
6. Naturalistische intelligentie (*natuurknop*): Ervan houden om in de buurt van dieren te zijn. Verschillende typen bomen uit elkaar kunnen houden. De verschillende constellaties van sterren identificeren (bijv. bij astronomen, vogelspotters en landbouwers).
7. Interpersoonlijke intelligentie (*mensknop*): Het fijn vinden om nieuwe mensen te ontmoeten. Gemakkelijk om met, en in een team van mensen te werken. Mensen vertellen vaak hun problemen omdat er goed wordt geluisterd of goed advies gegeven wordt. Geduldig blijven als iemand iets uitlegt waar al veel kennis over bestaat (bijv. bij leraren, adviseurs, kappers en receptionisten).
8. Intrapersoonlijke intelligentie (*zelfknop*): Weten wat de eigen sterke en zwakke punten zijn. Emoties durven tonen. Spiritueel zijn.

Interpretatie en consequenties

De verschillende theorieën voor hoogbegaafdheid geven mij een completer beeld als het gaat om hoogbegaafdheid. Hoe komt het nu dat een leerling hoogbegaafd is en waarom uit het zich bij de een anders dan bij de ander? Voor mijn meesterstuk kan ik vooral informatie halen uit de theorie van Gardner. De leerlingen die extra uitdaging voor het taalonderwijs nodig hebben zullen vooral uitblinken in de verbaal-linguïstische intelligentie (*woordknop*). Deze leerlingen hebben er dan ook recht op dat wij hun taalonderwijs aanpassen en zorgen voor andere, 'uitdagende', taken.

2.5 Omgaan met verschillen

Omgaan met verschillen kan op vele manieren. Eén van de keuzes die wij als school moeten maken is of we de groep bij elkaar houden (convergent differentiëren) of dat ieder kind op eigen tempo door de leerstof kan gaan (divergent differentiëren). Bij convergente differentiatie gaan kinderen nadat ze de les afgerond hebben aan de slag met andere

leerstof. Zij gaan niet verder met de volgende les uit het taalboek voordat de andere kinderen uit de klas ook zover zijn. In principe werken alle leerlingen dus op hetzelfde moment aan dezelfde taaldoelen. Organisatorisch heeft dit het grote voordeel dat instructiemomenten makkelijker te plannen zijn en aan veel kinderen tegelijkertijd gegeven kunnen worden. Er zijn ook scholen die het leertempo volledig af willen stemmen op de individuele leerling en daarom kiezen voor divergente differentiatie. Zijn de doelen van een bepaalde les bereikt, dan mogen de leerlingen verder gaan met de volgende les. Of andere leerlingen al zover zijn, doet er niet toe. Hierdoor kunnen kinderen klassenoverstijgend gaan werken.

Interpretatie en consequenties

Onze school kiest ervoor om de leerlingen niet te ver vooruit te laten werken. Wij zijn eerder voor het compacten van de oefenstof om dan verder te gaan met extra verrijkingsmateriaal. Wij kiezen dus voor het convergent differentiëren. Zo willen we voorkomen dat een leerling al in groep 7 door het taalonderwijs van de basisschool heen is.

2.6 Anderstaligheid

Anderstaligheid in Nederland wordt vaak gezien als een probleem en zelden als een bron van persoonlijke en maatschappelijke rijkdom (Brouwer 2009). Zeker als het gaat om sprekers van minderheidstalen. In het onderwijs is men terecht bezorgd om de taalachterstand van het Nederlands van anderstalige leerlingen, maar meestal wordt verzuimd om de taalcompetenties die deze kinderen wel hebben te waarderen en te gebruiken. Het gebruik van andere talen wordt binnen de schoolmuren vaak ontmoedigd. Er zijn echter sterke, wetenschappelijk onderbouwde argumenten voor een betere integratie van de thuistaal binnen het taalonderwijs. Een goed systeem van onderwijs in de minderheidstaal gaat niet ten koste van de beheersing van de meerderheidstaal (Brouwer 2009). Voor de anderstalige leerlingen leidt het erkennen en valideren van hun thuistaal juist tot een sterker gevoel aanvaard te worden en een groter besef van eigenwaarde. Psychologisch is dit een veel sterkere basis om te leren (van bijvoorbeeld het Nederlands) dan omdat het gewoon moet. Maar het globale effect is nog ruimer: goed omgaan met taaldiversiteit creëert meer openheid en leermotivatie voor andere talen bij alle leerlingen. Het versterkt het taalbewustzijn en het taalgevoel, en het zorgt voor een betere interculturele verstandhouding in de klas. Meertalige kinderen ontwikkelen zich 'taliger' dan hun eentalige leeftijdsgenootjes. Een meertalige opvoeding stimuleert de algemeen cognitieve ontwikkeling van kinderen (Brouwer 2009).

Interpretatie en consequenties

Deze theorie is voor mijn meesterstuk relevant omdat op onze school de populatie een afspiegeling van de maatschappij is met veel verschillende nationaliteiten. Het ontwikkelen van de Nederlandse taal in combinatie met de thuistaal is een interessante theorie waar wij ons taalonderwijs mede op kunnen aanpassen. Als ik deze bron bekijk zou ik zeggen dat het spreken van de thuistaal in de klas geen belemmering hoeft te zijn. Ook onderwijs in een taalklas binnen de school kan bevorderlijk zijn voor de taalontwikkeling van deze leerlingen en het versterkt het taalbewustzijn en het taalgevoel bij alle leerlingen in de klas.

2.7 Thuistaal

Het is belangrijk dat een kind zijn thuistaal goed kent. Daarom is het goed dat ouders de thuistaal met hun kind spreken. Heel veel praten met je kind in de thuistaal bevordert de taalontwikkeling. Dit proces start onmiddellijk na de geboorte. De gemeenschappelijke taal op school is het Nederlands. Thuistaal ondersteunt het verwerven van het Nederlands. Ouders of kinderen met verschillende thuistalen hebben het Nederlands nodig om samen te communiceren (Van Kuyk 2000). Dat ook autochtone leerlingen taalvaardigheids- of onderwijsproblemen kunnen hebben, wil nog niet zeggen dat voor allochtone en autochtone leerlingen eenzelfde aanpak geschikt is. Leerlingen die bij instroom in het basisonderwijs het Nederlands niet of nauwelijks beheersen leveren voor het onderwijs een praktisch probleem en kunnen niet zomaar gelijk gesteld worden aan Nederlandstalige leerlingen in een achterstandpositie. Voor de anderstalige leerlingen is het van belang dat er specifieke aandacht besteed wordt aan de verwerving van het Nederlands als tweede taal, bijvoorbeeld door voor- of vroegschoolse (VVE) stimuleringsprogramma's (Van Kuyk 2000).

Interpretatie en consequenties

Bij ons op school hebben alle leerkrachten van de groepen 1/2 deze VVE cursus gehad. De VVE cursus is naar tevredenheid van de leerkrachten, het SOM en de directie gevolgd. Er zijn veel nieuwe materialen aangeschaft om het onderwijs zo in te kunnen richten dat aan de richtlijnen van VVE wordt voldaan. Je merkt dat de CITO-toetsen beter worden gemaakt en dat de kinderen met een betere basis doorgaan naar groep 3. Dit zorgt er weer voor dat er meer begaafdere leerlingen op het gebied van taal zijn bij de groepen 4 t/m 8.

2.8 Kort maar krachtig

Mijn uitgangspunt was mijn onderzoeksvraag:

Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groep 4 t/m 8 bij ons op school?

Door de methode te compacten zorg je dat de gewone lesstof beperkt wordt tot de essenties (Janson en Noteboom, 2004). Compacten zorgt ervoor dat leerlingen zich niet gaan vervelen en gedemotiveerd raken, wanneer zij steeds leerstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Via de SLO-site heb ik een routeboekje gevonden dat aansluit bij onze methode. Hiermee kunnen wij onze taalmethode compacten. Door het compacten van de leerstof en de leerlingen meer verrijkende taken aan te bieden hoop ik dat we de motivatie van deze leerlingen weer terug kunnen brengen.

Tips voor leerkrachten met het (hoog)begaafde kind (de Bruin-de Boer en de Greef 1993):

- ❖ Stimuleer de leerling in zijn/haar ontwikkeling en probeer zo responsief mogelijk te zijn (stel echter geen te hoge eisen/verwachtingen).
- ❖ (Hoog)begaafde leerlingen ontwikkelen zich beter in een anti-autoritaire atmosfeer van wederzijds respect waar je vragen mag stellen.
- ❖ Zorg voor positieve terugkoppeling en bied hulp om beperkingen te accepteren (beperkingen zijn voor (hoog)begaafde leerlingen vaak moeilijk te accepteren en te verwerken).
- ❖ Geef de leerling mogelijkheden voor succes en stimuleer het in zichzelf te geloven.
- ❖ Probeer de leerling aan te spreken op zijn/haar niveau (wees niet te kinderlijk) en schaf (ontwikkelings-)materialen aan waar de leerling aan toe is.
- ❖ Zorg dat de leerling een positieve houding ten aanzien van school houdt.

Ik heb drie theorieën van hoogbegaafdheid uitgewerkt. De theorie van het meerfactoren-model van Mönks (1995), de theorie van Heller en Hany (2000) en de meervoudige intelligentie van Gardner (1999). De verschillende theorieën voor hoogbegaafdheid geven mij een completer beeld als het gaat om hoogbegaafdheid. Hoe komt het nu dat een leerling hoogbegaafd is en waarom uit het zich bij de een anders dan bij de ander? Voor mijn meesterstuk kan ik vooral informatie halen uit de theorie van Gardner. De leerlingen die extra uitdaging voor het taalonderwijs nodig hebben zullen vooral uitblinken in de verbaal-linguïstische intelligentie (*woordknap*). Deze leerlingen hebben er dan ook recht op dat wij hun taalonderwijs aanpassen en zorgen voor andere, 'uitdagende', taken.

Bij onze school past het beste convergente differentiatie. Bij convergente differentiatie gaan kinderen nadat ze de les afgerond hebben aan de slag met andere leerstof. Zij gaan niet verder met de volgende les uit het taalboek voordat de andere kinderen uit de klas ook zover zijn. In principe werken alle leerlingen dus op hetzelfde moment aan dezelfde taaldoelen.

Organisatorisch heeft dit het grote voordeel dat instructiemomenten makkelijker te plannen zijn en aan veel kinderen tegelijkertijd gegeven kunnen worden.

Voor anderstalige leerlingen leidt het erkennen en valideren van hun thuistaal tot een sterker gevoel aanvaard te worden en een groter besef van eigenwaarde. Psychologisch is dit een veel sterkere basis om te leren (van bijvoorbeeld het Nederlands) dan omdat het gewoon moet. Maar het globale effect is nog ruimer: goed omgaan met taaldiversiteit creëert meer openheid en leermotivatie voor andere talen bij álle leerlingen. Het versterkt het taalbewustzijn en het taalgevoel, en het zorgt voor een betere interculturele verstandhouding in de klas. Deze theorie is voor mijn meesterstuk relevant omdat op onze school de populatie een afspiegeling van de maatschappij is met veel verschillende nationaliteiten.

Het is belangrijk dat een kind zijn thuistaal goed kent. Daarom is het goed dat ouders de thuistaal met hun kind spreken. Heel veel praten met je kind in de thuistaal bevordert de taalontwikkeling. Dit proces start onmiddellijk na de geboorte. De gemeenschappelijke taal op school is het Nederlands. Thuistaal ondersteunt het verwerven van het Nederlands.

Hoofdstuk 3: Onderzoeksmethodologie

In dit hoofdstuk laat ik zien hoe mijn onderzoek is opgebouwd: welke onderzoeksvormen ik heb gekozen en waarom. Daarnaast zal ik een verantwoording geven van de triangulatie, validiteit en betrouwbaarheid en ik zal de ethische aspecten meenemen. Dit wordt allemaal gekoppeld aan het boek: 'Basisprincipes praktijkonderzoek' van Frits Harinck. En de informatie over de ethische aspecten komt uit bijlage 16 van de module IB06.

3.1 De opbouw van mijn meesterstuk

In hoofdstuk 1 zie je mijn inleiding, aanleiding en mijn onderzoeksvraag. Ook heb ik in hoofdstuk 1 mijn droom en wat ik wil leren verwerkt. In hoofdstuk 2 heb ik verschillende theorieën bekeken en de volgende onderwerpen vond ik daar interessant van: compacten en verrijken, begaafde leerlingen, theorieën hoogbegaafdheid, omgaan met verschillen, anderstaligheid en de thuistaal. Bij elke theorie zitten mijn eigen interpretaties en consequenties verwoord. In hoofdstuk 3 laat ik zien hoe mijn onderzoek is opgebouwd. In hoofdstuk 4 komt de presentatie van mijn data en analyses van deze data. Daar zal ik de twee scholen die ik ga bekijken, de uitslag van de enquête die ik ga houden over ons taalonderwijs bij ons op school en verschillende verrijkingsmaterialen verwerken en deze gegevens analyseren. Zodat ik in hoofdstuk 5 verder kan met antwoord geven op mijn onderzoeksvraag en conclusies kan trekken. Ik sluit mijn meesterstuk af door in hoofdstuk 6 te reflecteren en mijn onderzoek te evalueren.

3.2 De instrumenten

Vanuit mijn onderzoeksvraag: 'Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van de groepen 4 t/m 8 bij ons op school?' heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

- ❖ Hoe wordt er nu in de klassen gewerkt met taal als het gaat om de begaafdere leerlingen? Wat willen onze leerkrachten? Wat is hun mening over begaafdere leerlingen op taalgebied?
- ❖ Hoe gaan andere scholen om met de begaafdere leerlingen op het gebied van taal?
- ❖ Zijn er methodes/materialen voor taal ontwikkeld voor de begaafdere leerlingen die passen bij onze school en onze missie en visie ?

Enquête

Voor deelvraag 1 heb ik een enquête gemaakt (zie bijlage 1). Ik ben uitgegaan van de KISS-formule (Keep it simple, stupid). De formule zegt: houdt de instrumenten en het taalgebruik

zo simpel mogelijk. Daarnaast heb ik de enquête kort gehouden en heb ik geprobeerd de vragen relevant te houden om de belasting voor mijn collega's niet onnodig groot te maken.

Observeren:

Om deelvraag 2 te kunnen beantwoorden ga ik 2 scholen observeren. Om dit betrouwbaar te kunnen doen ga ik uit van het volgende observatieschema:

1. Wanneer krijgt een leerling extra uitdaging voor taal? Welke stappen worden daarvoor gezet?
2. Hoe wordt er omgegaan met het compacten van de methode?
3. Welke verrijkingsmaterialen worden er ingezet?

Interview:

Bij deelvraag 3 wil ik bekijken welke verrijkingsmaterialen op het gebied van taal er op de markt zijn. Dit ga ik doen door een medewerker van Reinders (die onze leverancier is voor alle materialen binnen de school) te interviewen.

Hiervoor gebruik ik de volgende vragen:

1. Welke verrijkingsmaterialen voor taal zijn er voor de groepen 4 t/m 8?
 - 1a. Hoe zien deze materialen er uit?
 - 1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?
 - 1c. Hoe gaan de kinderen zelfstandig aan het werk met deze materialen?
 - 1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?
2. Welke materialen sluiten aan bij de methode Taal Actief?

3.3 De kwaliteit van de instrumenten

Hier zal ik de drie instrumenten die ik ga gebruiken voor mijn onderzoek controleren op kwaliteit en betrouwbaarheid.

Enquête:

Een enquête is een schriftelijk instrument, bedoeld om bij een brede groep personen nauwkeurige informatie te verzamelen over de meest uiteenlopende onderwerpen. De enquête is een gestructureerd instrument om aan de hand van een aantal vragen/ stellingen de respondent zich te laten uitspreken over het onderwerp. Meestal worden ook enkele achtergrondgegevens gevraagd. Verder bevat de enquête een introductie waarin de bedoeling verduidelijkt wordt. Aan het eind is er een korte afronding waarbij de respondent bedankt wordt en er is nog ruimte voor opmerkingen.

Aandachtspunten bij het beoordelen/ ontwerp van een instrument.	
Doel, aansluiting onderzoeksvragen	Uit deze enquête wil ik halen hoeveel begaafden we hebben op het gebied van taal, wat we nu doen met deze leerlingen, wanneer we willen compacten en verrijken en hoe de collega's denken over het vormgeven van ons onderwijs aan de begaafde leerlingen op het gebied van taal voor de groepen 4 t/m 8.
Vormgeving, gebruiksaanwijzing	Ik ben uitgegaan van de vormgeving van Frits Harinck. Ik heb een korte toelichting boven de enquête gezet.
Hulpmiddelen	Niet van toepassing
Helder, simpel	Om na te gaan of mijn vragen helder geformuleerd zijn heb ik twee collega's de vragen laten lezen en waar nodig aanpast.
Neutrale invalshoek	Na controle, goed bevonden.
Overvragen	De respondent beschikt over de gevraagde informatie.
Kwalitatieve informatie	Om de kwalitatieve informatie te waarborgen heb ik onder elk kopje ruimte gegeven voor eventuele opmerkingen. Aan het eind was er nog ruimte voor algemene opmerkingen.
Belasting/ tijdsbeslag	Ik heb de enquête kort gehouden en alleen de relevante vragen gesteld.
Verantwoording en kwaliteit	De enquête heb ik gemaakt met behulp van Frits Harinck.
Critical friends, collega's	De enquête is voorgelegd aan mijn critical friends en twee collega's.

Observeren:

Bij het gebruik van observatie als onderzoeksmethode proberen we de zwakke plekken in het alledaags waarnemen zoveel mogelijk te verminderen. Dat kan je doen door aan te geven wat en wanneer er geobserveerd moet worden, op welke wijze het geobserveerde beschreven moet worden en hoe het geobserveerde geregistreerd moet worden. Ik kies voor een semi-gestructureerde observatie via aandachtspunten. Door de 3 vragen weet ik precies wat ik wil observeren, maar ik ben vrij in hoe ik het wil noteren. Wel belangrijk is dat ik de gegevens nauwkeurig vastleg.

Interview:

Om een goed beeld te kunnen krijgen van de verschillende verrijkmateriaal ga ik naar Reinders. Reinders verzorgt al onze materialen op school. Ik heb gekozen voor een semi-structureerd interview met een aantal hoofdvragen. Hier heb ik voor gekozen omdat ik de expertise van de geïnterviewde wil gebruiken om deels te bepalen hoe het interview verloopt. Zo wil ik er het hoogste rendement uit halen.

Bij een interview zijn drie stappen van belang: het voorbereiden van het interview, het afnemen van het interview en de nazorg. Bij de voorbereiding stel je een interviewschema op. Belangrijk bij dit interviewschema is dat je open vragen stelt. Het afnemen van het interview doe ik bij Reinders. Door het interview daar te houden hoeft de geïnterviewde niet naar mij te komen en hebben we de beschikking over alle materialen die Reinders verkoopt. De geïnterviewde kan als onderbouwing de materialen laten zien, zodat ik een beter beeld krijg van alle materialen. Bij het stellen van de vragen let ik op de volgende punten:

- ❖ Is het antwoord relevant? Is het een antwoord op de vraag?
- ❖ Is het antwoord voldoende helder?
- ❖ Is het antwoord voldoende compleet?

Als het antwoord te kort schiet op deze drie punten zal ik doorvragen. Door evt. de vraag te herhalen, de geïnterviewde om meer informatie te vragen of door te vragen om verduidelijking. Bij de nazorg van het interview is het belangrijk om alle conclusies uit mijn meesterstuk mee te nemen. Uit deze conclusies zal blijken welke materialen we nog willen aanschaffen en dit zal ik dan weer met Reinders communiceren.

3.4 De onderzoeksvormen

Ik heb gekozen voor de praktijkgerichte onderzoekstype: programma-evaluatie. Mijn onderzoeksvraag: 'Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafde leerlingen van groep 4 t/m 8 bij ons op school?' is schoolgericht en dat kan je met deze onderzoeksvorm goed verder uitdiepen. Programma-evaluatie is een onderzoeksvorm, die zich richt op het beoordelen van de kwaliteit van lopende projecten of programma's binnen een school. Het gaat dus om onderzoek naar min of meer gestandaardiseerde vormen van handelen of van de organisatie (bijvoorbeeld een taalmethode). Programma-evaluatie kan zich richten op de resultaten van een project, maar is ook bruikbaar voor het beoordelen van de waarde van een programma, als voor de verbetering ervan. In mijn onderzoek kies ik voor het laatste. Door middel van een enquête voor de leerkrachten van de groepen 4 t/m 8 en de leden van ons zorgoverleg (directeur,

ib'er bovenbouw en rt'er) over het taalonderwijs bij ons op school kom ik erachter hoeveel begaafden we hebben op het gebied van taal, wat we nu doen met deze leerlingen, wanneer we willen compacten en verrijken en hoe de collega's denken over het vormgeven van ons onderwijs aan de begaafde leerlingen op het gebied van taal voor de groepen 4 t/m 8.

Daarna kies ik voor ontwerpgericht onderzoek. Dit type is gericht op het via onderzoek ontwerpen en uitproberen van allerlei methodes. Het gaat hier om een praktische activiteit: het ontwerpen. Dit ontwerpen wordt ondersteund door onderzoek. Dat onderzoek kan betrekking hebben op uitgangspunten, op problemen of behoeften van de doelgroep, op mogelijk in te zetten middelen en materialen, op organisatorische aspecten en op vereiste competenties van degene die de methode zullen gaan gebruiken. Uit hoofdstuk 2 kwam naar voren dat we binnen onze school willen compacten en verrijken. Dit kan d.m.v. een routeboekje voor Taal Actief. In 2 groepen ga ik dit uitproberen voor de komende 2 maanden. Hoe het werken met deze routeboekjes bevalt zal ik meenemen naar mijn conclusies.

3.5 Triangulatie

Een heel belangrijk kwaliteitscriterium is de triangulatie. Triangulatie is het gebruik van meerdere gegevensbronnen. Één bron ben ik zelf, mijn ervaring, mijn knowhow. Een andere bron zijn mijn collega's. Daarnaast heb ik verschillende theorie als bron en ik heb 2 scholen bekeken. Door in mijn onderzoek meerdere gegevensbronnen te gebruiken probeer ik een zo objectief beeld van de situatie te krijgen, zodat ik daarna doordacht door kan naar de volgende stap: het antwoord op mijn onderzoeksvraag.

3.6 Ethische aspecten

Ethiek kent in hoofdzaak twee dimensies: een plichtdimensie en een aspiratiedimensie. In de plichtdimensie staan de regels centraal en wordt er beschreven waar minimaal aan moet worden voldaan. De plichtdimensie geeft de grenzen aan en beschrijft deze in verplichtingen en regels (do's en don'ts). De aspiratiedimensie benadrukt juist de morele persoonlijke kwaliteiten waarover je zou moeten beschikken om een onderzoek optimaal te kunnen uitvoeren. In het geval van praktijkonderzoek in het kader van Master SEN kan het onderzoek (binnen de kaders) nogal uiteenlopend zijn. Dit pleit voor een set van principes waarin de student een eigen afweging moet kunnen maken die aansluit bij het gekozen onderzoeksterrein. De gekozen set van principes (van de opleiding) is ontleend aan de notitie *Wetenschappelijk onderzoek: Dilemma's en verleidingen* (2005).

Uitwerking van deze 5 principes:

1. Vertrouwen, bedrog en zelfbedrog:

- Ik heb mijn onderzoeksgroep over het doel van het onderzoek in begrijpelijke, concrete taal geïnformeerd.
- Ik hanteer geen methodes die de betrokkenen aantasten in hun waardigheid. Ik zorg ervoor dat ik alle afspraken die zijn overeengekomen ook nakom.
- Ik draag zorg voor het voorkomen van bedrog en het vermijden van zelfbedrog en slordigheid door het onderzoek en het te schrijven meesterstuk regelmatig te bespreken met mijn medestudenten en mijn docent.

2. Zorgvuldigheid en nalatigheid:

- Om mijn collega's niet te veel te belasten heb ik een onderwerp voor mijn meesterstuk gekozen waar draagvlak voor is. Daarnaast heb ik toestemming gekregen vanuit de directie om het onderzoek op te starten.
- Ik werk met geanonimiseerde gegevens, zodat er geen relatie gelegd kan worden tussen persoonlijke gegevens en onderzoeksgegevens.

3. Volledigheid en selectiviteit: selectie en beperking spelen een belangrijke rol bij het realiseren van dit meesterstuk. Ik zorg ervoor dat dit niet leidt tot het achterhouden van gegevens die mij niet uitkomen bij de beantwoording van de onderzoeksvraag. Dat betekent dat alle uitkomsten en resultaten een rol spelen in dit meesterstuk.

4. Concurrentie en collegialiteit: in gespreksgroepen wordt commentaar geleverd op elkaars werk. Wij zetten ons voor elkaar in, we behoeden elkaar voor blunders en indien nodig zorgen we voor bemoediging.

5. Publiceren, auteurschap en geheimhouding: na het afronden van mijn meesterstuk kan mijn onderzoek beschikbaar worden gesteld, zodat mijn onderzoek kan worden gedeeld.

Een beknopte neerslag van de ethische reflectie aan de hand van deze principes zal ik opnemen in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 4: Data presentatie en data-analyses

In dit hoofdstuk zal ik mijn gegevens die ik uit mijn onderzoek heb gehaald presenteren. Dit doe ik aan de hand van de instrumenten die ik in hoofdstuk 3 heb besproken. Daarna zal ik deze gegevens analyseren en beschrijven. Dit wordt allemaal gekoppeld aan mijn onderzoeksvraag en deelvragen.

4.1 Koppeling naar mijn onderzoeksvraag en deelvragen

Vanuit mijn onderzoeksvraag: 'Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van de groepen 4 t/m 8 bij ons op school?' heb ik de volgende deelvragen geformuleerd:

1. Hoe wordt er nu in de klassen gewerkt met taal als het gaat om de begaafdere leerlingen? Wat willen onze leerkrachten?
2. Wat is hun mening over begaafdere leerlingen op taalgebied?
3. Hoe gaan andere scholen om met de begaafdere leerlingen op het gebied van taal?
4. Zijn er methodes/materialen voor taal ontwikkeld voor de begaafdere leerlingen die passen bij onze school en onze missie en visie?

Voor deelvraag 1 heb ik een enquête gemaakt (zie bijlage 1). In deze enquête komt naar voren wat de leerkrachten van de groepen 4 t/m 8 en de leden van ons zorgoverleg (directeur, ib'ers en rt'er) van het taalonderwijs bij ons op school vinden. Daarnaast ben ik erachter gekomen hoeveel begaafden we hebben op het gebied van taal, wat we nu doen met deze leerlingen, wanneer we willen compacten en verrijken en hoe de collega's denken over het vormgeven van ons onderwijs aan de begaafde leerlingen op het gebied van taal voor de groepen 4 t/m 8.

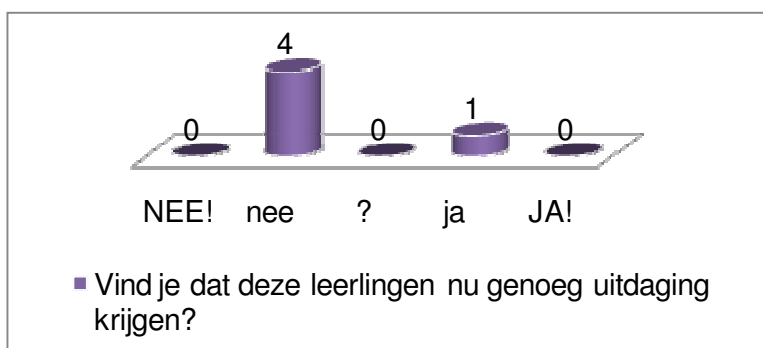
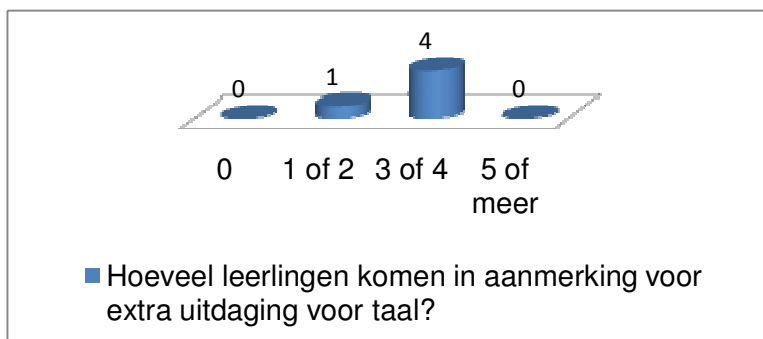
Om deelvraag 2 te beantwoorden heb ik 2 scholen geobserveerd. Om dit betrouwbaar te kunnen doen ben ik uitgegaan van een observatieschema. Uit deze observaties komt naar voren hoe deze twee scholen omgaan met begaafden op het gebied van taal. Welke leerlingen in aanmerking komen voor het compacten en verrijken van de methode.

Bij deelvraag 3 ben ik gaan bekijken welke verrijkingsmaterialen op het gebied van taal er op de markt zijn. Dit heb ik gedaan door een medewerker van Reinders (die onze leverancier is voor alle materialen binnen de school) te interviewen.

4.2 Enquête resultaten

Uit de enquête (bijlage 1) heb ik de volgende resultaten gehaald.

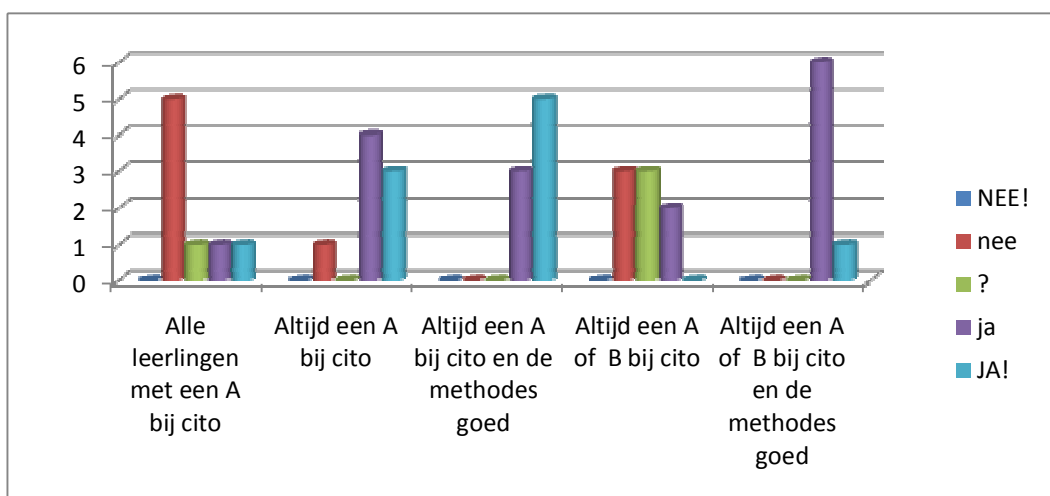
Onze school nu:

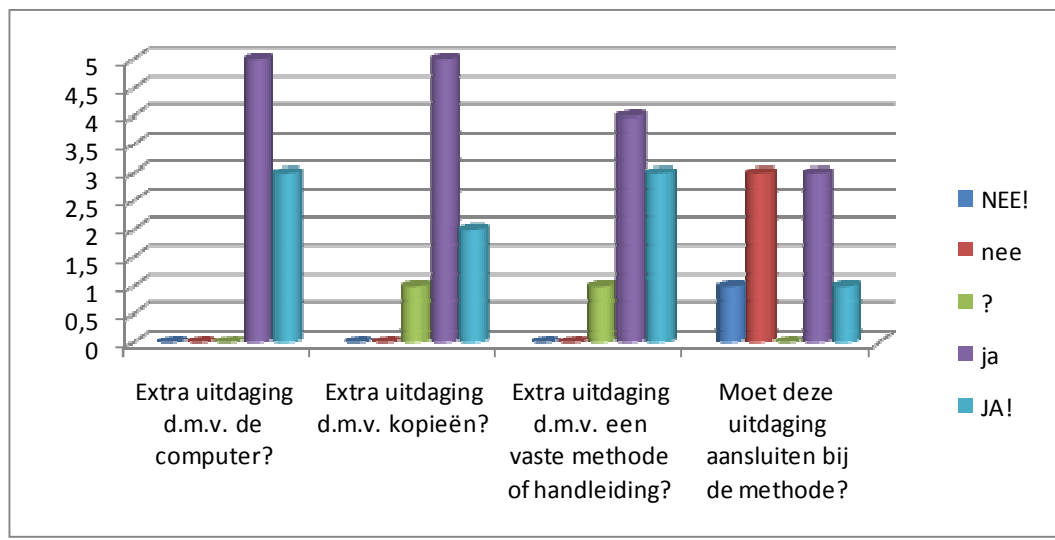

Opmerkingen:

- ❖ Ik ben tevreden over het taalonderwijs. In mijn klas zijn er geen kinderen die een A scoren voor Taalschaal én de methodegebonden toetsen goed maken.
- ❖ De kinderen zijn snel klaar. Resultaten zijn goed en de klaaropdrachten zijn af. Ze gaan daarna meestal lezen of documentatie doen.

Waar willen we naar toe:

Opmerkingen:

- ❖ Graag extra leerstof bijvoorbeeld zoals nu bij KIEN rekenen, waarbij ze in tweetallen of alleen, zonder al te veel uitleg aan kunnen werken;
- ❖ De leerstof moet aansluiten bij de leerdoelen van de leerlingen;
- ❖ Als het voor het kind meerwaarde heeft dan hoeft de extra uitdaging niet perse aan te sluiten bij de methode;
- ❖ Met betrekking tot taal door de groepen een duidelijke lijn voor wat betreft uitdaging begaafde leerlingen. Een gestructureerd en uitdagend aanbod.

Opmerkingen of zaken die je nog wil bespreken?

- ❖ Ik denk dat extra uitdaging op taalgebied structureel methodisch moet worden aangeboden, aansluitend op de gebruikte taalmethode;
- ❖ Omdat de extra uitdaging niet voor het grijpen ligt wordt het minder gebruikt en verval je al snel tot extra opdrachten op de computer. De mate waarin dit gebeurt is ook minder dan gewenst. Ook is het moeilijk om en hoe je de methode wat loslaat om daarvoor tijd vrij te maken;
- ❖ Een vaste handleiding → makkelijk om te pakken → logische voortgang. Deze hoeft niet perse aan te sluiten bij de methode;
- ❖ Is er misschien iets in de vorm van een spel (bv. Kwartet, loco, of iets dergelijks)?

4.3 Data-analyse (enquête)

De meetinstrumenten die wij in huis hebben zijn CITO taalschaal, de toetsen van Taal Actief en de observaties van de leerkracht. Deze kunnen wij gebruiken om te bepalen of een leerling begaafd is op het gebied van taal. Uit de enquête komt naar voren dat er per groep 3

of 4 kinderen in aanmerking komen voor het compacten van het programma en voor het extra verrijkingsmateriaal. Een groot deel van mijn collega's, die de enquête hebben ingevuld, geeft aan dat deze leerlingen nu niet voldoende uitdaging krijgen.

Wanneer komen leerlingen in aanmerking voor het compacten van de methode en het verrijkingsmateriaal? Uit de enquête komt naar voren dat de leerlingen die altijd bij de CITO taalschaal een A hebben sowieso in aanmerking komen. Of de leerlingen die altijd een B voor CITO taalschaal hebben in aanmerking komen zijn de meningen over verdeeld. Wel is iedereen het erover eens dat de leerlingen die een A of B scoren bij CITO taalschaal in combinatie met het goed scoren van de toetsen van Taal Actief in aanmerking komen voor het compacten en het verrijken van de methode. Bij de leerlingen met een A voor Taalschaal en waarbij de toetsen van Taal Actief goed zijn, zijn de collega's er het meeste van overtuigd dat deze leerlingen het compacten en verrijken nodig hebben.

De extra verrijking hoeft volgens sommige collega's niet perse aan te sluiten bij de methode terwijl anderen dit wel belangrijk vinden. Het materiaal mag op verschillende manieren vorm worden gegeven, hierbij is de doorgaande lijn erg belangrijk. Daarnaast is het belangrijk dat het materiaal toegankelijk is en makkelijk inzetbaar. We willen een gestructureerd en uitdagend aanbod.

In ons zorgoverleg hebben we deze resultaten besproken en zijn we gekomen tot een vaste afspraak. De leerlingen die een A hebben voor CITO taalschaal en de toetsen van Taal Actief goed scoren komen in aanmerking voor het compacten en het verrijken van de methode en de leerlingen met een hoge B voor CITO Taalschaal en de toetsen van Taal Actief goed scoren komen ook in aanmerking. Omdat een hoge B niet altijd zo objectief vast te stellen is willen we gaan starten met de afspraak dat de leerlingen die een A hebben voor CITO taalschaal en de toetsen van Taal Actief goed scoren gaan werken met het compacten en het verrijken van de methode. Als in de praktijk de leerkracht denkt dat een leerling met een hoge B ook in aanmerking zou moeten komen voor het compacten en verrijken van de methode wordt dit met de ib'er besproken en zonodig ook opgestart.

4.4 Observeren resultaten

Om deelvraag 2 te kunnen beantwoorden heb ik 2 scholen geobserveerd. Dit heb ik gedaan aan de hand van het volgende observatieschema:

1. Wanneer krijgt een leerling extra uitdaging voor taal? Welke stappen worden daarvoor gezet?

2. Hoe wordt er omgegaan met het compacten van de methode?
3. Welke verrijkmateriaal worden er ingezet?

School 1:

Vraag	Antwoord
1.	De leerkracht noteert de resultaten van de laatst afgenomen toetsen van het leerlingvolgsysteem (LVS). Voor de leerstofgebieden waar geen toetsen voor worden afgenomen, geeft de leerkracht een inschatting van het niveau van de leerling op grond van prestaties van de leerling op de methodegebonden toetsen. Nadat de gegevens verzameld zijn, bekijkt de leerkracht bij stap 2 de resultaten bij het onderdeel 'Conclusies en grafieken'. Bij twijfel is er overleg met de intern begeleider.
2.	In de tijd die vrijkomt door compacting wordt verrijkmateriaal aangeboden. Er wordt in principe niet vooruit gewerkt met de leerstof. De leerkrachten bepalen zelf wat wel gemaakt moet worden en wat niet.
3.	Er is een vast aanbod van verrijkmateriaal in de eerste en tweede leerlijn. Er wordt o.a. gewerkt met de Taalkaarten van Taal Actief en met Taaltoppers.

School 2:

Vraag	Antwoord
1.	De leerkracht merkt een leerling op door zijn dagelijks werk, in combinatie met hoge toetsscores of hoge Cito scores (hoge A), daarbij lettend op motivatie, werkhouding, onderpresteren en het algemeen welbevinden van het kind.
2.	De leerkracht zorgt voor compacting van de methode en gaat aan de slag met verrijkmateriaal. Het compacten van de methode gaat aan de hand van een vast schema dat in het bezit is van de leerkrachten.
3.	Zon en raket versie van Veilig leren lezen (VLL); Taaltoppers voor groep 4 t/m 8; Slagwerk taal voor groep 3 t/m 8; denksportboekjes; Taalkaarten Taal Actief voor groep 4 t/m 8; Slimme taal: set kranten en tijdschriften; Slimme taal: kinderliteratuur voor groep 3 t/m 8; Taalmeesters voor groep 3 t/m 8. In de plusklas staan de volgende materialen: New Amigos (Spaans); Spaans taalkwartet 4x; Taal domino (Duits); Frans taalkwartet 2x; Pictionary mania; Spreekwoordenspel; Quest kenniskwartet; Plustaak taal; Taalmeester; Zelfstandig taal; Cryptologisch.

4.5 Data-analyse (observeren)

Bij het observeren van deze twee scholen kwam ik erachter dat beide scholen meetinstrumenten hebben om te bepalen of een leerling begaafd is op het gebied van taal. Als bepaald wordt dat deze leerling begaafd is, dan wordt er gebruik gemaakt van het compacten van de methode en wordt verder gegaan met extra verrijkingsmateriaal. Lastig bij school 1 is dat de leerkrachten zelf bepalen wat de leerlingen wel maken en wat niet. School 2 gaat uit van een vast schema, daarbij zie je een doorgaande lijn door de groepen. Als ik kijk naar de uitslag van de enquête is voor onze school de doorgaande lijn erg belangrijk. De routeboekjes (zie bijlage 2) van de SLO-site sluiten perfect aan bij onze methode. Deze routeboekjes kunnen wij gaan inzetten als het gaat om het compacten van onze methode voor de begaafdere leerlingen op het gebied van taal.

4.6 Interview resultaten

Om deelvraag 3 te beantwoorden heb ik een medewerker van Reinders (onze leverancier voor alle materialen binnen de school) geïnterviewd. Hiervoor heb ik de volgende vragen gebruikt:

1. Welke verrijkingsmaterialen voor taal zijn er voor de groepen 4 t/m 8?
 - 1a. Hoe zien deze materialen er uit?
 - 1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?
 - 1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?
 - 1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?
2. Welke materialen sluiten aan bij de methode Taal Actief?

Uitkomst van het interview:

1. Welke verrijkingsmaterialen voor taal zijn er voor de groepen 4 t/m 8?

Ajodakt – Stenvert Taalmeesters – Super denkwerk – Pico Picolo – Varia – Plustaak Taal – Slimme Taal – Taaltoppers.

Ajodakt

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Werkboeken, opdrachtkaarten en kopieermappen.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Ajodakt heeft een groot aantal series met praktijkgerichte en snel inzetbare titels gericht op zelfstandig leren en oefenen, zowel individueel als samenwerkend. Deze methode is afgestemd op de kerndoelen.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

Ajodakt heeft een degelijke opzet: is eenvoudig en doelgericht vormgegeven, is gestructureerd en gemakkelijk in gebruik zodat de leerlingen er zelfstandig mee kunnen werken.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Ze hebben antwoordboeken zodat de leerlingen het gemaakte werk zelf kunnen nakijken.

Stenvert Taalmeesters

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Stenvert Taalmeesters bestaat per groep (3 tot en met 8) uit een blok met een dertig uitdagende opdrachten.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Er wordt aandacht besteed aan taalverschijnselen, zoals: rijm en alliteratie, synoniemen, tegenstellingen, taalgrapjes en taalspelletjes. De taken zijn gegroepeerd rond de onderwerpen: Puzzeltaal, Lijftaal, Voeltaal, Wartaal, Geheimtaal, enz.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

De leerlingen kunnen zelfstandig werken in Taalmeesters.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

De leerlingen kunnen de antwoorden zelf controleren met de antwoordenbloks waarin ook een uitvoerige toelichting staat.

Super Denkwerk

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Super denkwerk heeft werkboeken die opdrachten bevatten waarmee leerlingen op een speelse manier leren om informatie te ordenen.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Informatie verwerven en verwerken is belangrijk bij alle vakken. Met Super Denkwerk krijgen de leerlingen deze vaardigheid onder de knie, met oefeningen die aanzetten tot logisch denken, ordenen en vergelijken. Zo zijn er puzzelopdrachten en oefeningen waarbij ze een situatie reconstrueren. De leerlingen maken tekeningen, vullen een tabel in, vergelijken teksten en illustraties en zoeken de verschillen.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

De leerlingen kunnen zelfstandig werken aan Super Denkwerk. Sommige onderdelen hebben wel uitleg nodig en extra begeleiding. Dit kan je ondervangen door de kinderen in groepjes of in tweetallen aan Super Denkwerk te laten werken.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Aan het eind van een taak is er een beloning: de leerlingen mogen een vakje openkrassen waardoor een plaatje verschijnt. Zo ontstaat een leuk stripverhaal.

Pico Picolo

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Pico Picolo is een spel zonder losse onderdelen met 3 soorten spelborden: Primo (groep 1-2), Piccolo (groep 2 t/m 6) en Maximo (groep 6 t/m 8). Voor deze spelborden zijn er stevige kaartensets waarop de opdrachten en antwoorden staan. Met het scoreblad kunnen leerlingen hun vorderingen zelfstandig bijhouden. Daarnaast zijn er oefenboxen. Een oefenbox bestaat uit meerdere kaartensets met diverse opdrachten per kaart.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Het ruime assortiment opdrachten is per vakgebied afgestemd op de leeftijd en interesses van de leerlingen.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

Pico Piccolo is een aantrekkelijk en leerzaam oefenspel waarmee elke leerling spelenderwijs en zelfstandig kan oefenen.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Pico Picolo is zelfcorrigerend materiaal zodat de leerlingen eenvoudig hun werk zelf kunnen nakijken.

Varia

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Varia bestaat uit een 3D-spelbord met gekleurde piramidevormige blokjes, opdrachtboekjes en een 'figurenboek' (antwoordenboek).

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

De oefenstof is per boekje systematisch opgebouwd. De oefeningen klimmen per boekje langzaam op in moeilijkheidsgraad. Zo groeien de leerlingen geleidelijk mee met de stof.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

Op een leuke, ongedwongen manier gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk waardoor ze zich ongemerkt en spelenderwijs de stof eigen maken.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Door middel van het figurenboek kunnen de leerlingen de gemaakte oefeningen nakijken.

Plustaak Taal

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Serie werkboekjes met gevarieerde taalopdrachten bedoeld voor de beste 10-15% van de leerlingen op het gebied van taal.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Elk boekje met gevarieerde taalopdrachten bevat 32 taken die ieder ongeveer een half uur in beslag nemen. De werkboekjes zijn voor de leerlingen van de groepen 5 t/m 8.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

De leerlingen kunnen zelfstandig werken in de werkboekjes. Sommige oefenvormen zijn lastig en kunnen dan eventueel in tweetallen gemaakt worden.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

De leerlingen kunnen de antwoorden zelf controleren met de antwoordenboeken.

Slimme Taal

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Slimme taal heeft werkboekjes voor de groepen 3 t/m 8.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Het leerstofpakket Slimme Taal biedt in de vorm van twee verschillende thema's uitdagende lesstof op het gebied van Nederlandse taal en lezen. Er zijn twee thema's: Kranten en tijdschriften en Kinderliteratuur.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

Het leerstofpakket is zo gebruiksvriendelijk mogelijk opgezet. Voor de leerkracht betekent dit dat de opdrachten in principe zelfstandig te verwerken zijn. Dit wil echter niet zeggen dat de leerling geen begeleiding nodig heeft. Dit materiaal heeft een beknopte introductie nodig. Na deze korte introductie kan de leerling in principe zelfstandig aan de slag met de opdrachten, het kan af en toe nodig zijn de leerling weer op weg te helpen als hij is vastgelopen.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Het is belangrijk dat er aandacht besteed wordt aan de afronding van de opdrachten. Er moet ruimte gecreëerd worden voor duidelijke feedback. De opdrachten moeten door de leerkracht worden nagekeken en van commentaar worden voorzien en/of met de leerling worden nabesproken.

Taaltoppers

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Taaltoppers bestaat per groep (5 t/m 8) uit vijf sets van zestig verschillende taalkaarten voor kinderen die sterk zijn in taal.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Elke kaart telt 4 à 5 opdrachten, onder andere op het gebied van woordenschat, puzzels, uitdrukkingen en creatief schrijven.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

De leerlingen kunnen zelfstandig werken aan iedere kaart.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

Door middel van het antwoordenboek kunnen de leerlingen hun eigen werk nakijken.

Vooruit Taal

1a. Hoe zien deze materialen er uit?

Vooruit is een losbladige uitgave met opdrachten specifiek voor hoogbegaafde kinderen. Per jaar verschijnen er drie modules met minimaal 10 lessen.

1b. Wat wordt er aangeboden bij deze materialen?

Bij iedere les zit een pagina voor de leerkracht. Hier wordt praktische informatie gegeven en wordt benoemd welke denkvaardigheden in de les worden getraind: analytisch, creatief en praktisch.

1c. Hoe gaan de leerlingen zelfstandig aan het werk met deze materialen?

Na een korte instructie kunnen de leerlingen zelfstandig aan het werk.

1d. Hoe wordt het materiaal nagekeken?

De leerkracht kijkt zelf de opdrachten die de leerlingen gemaakt hebben na.

2. Welke materialen sluiten aan bij de methode Taal Actief?

In principe sluit al het verrijkingsmateriaal aan bij Taal Actief. De verrijkingsmaterialen staan op zich maar zijn allemaal uitgegaan van de leerlijnen van taal. Welke het beste bij jullie school zou passen is een keus die je als team moet nemen: 'Welke vormen spreken ons het beste aan?'. En je kan kijken welke materialen je al in huis hebt waar je evt. aanvulling bij kan zoeken. Bij Taalactief zit ook een werkboek Taal wat eventueel in te zetten is voor de begaafdere leerlingen.

4.7 Data-analyse (interview)

Uit het interview komt naar voren dat er veel gevarieerd en uitdagend verrijkingsmateriaal bestaat. Bijna al het materiaal is zelfcorrigerend en toegankelijk. In principe sluit al het verrijkingsmateriaal aan bij Taal Actief. De verrijkingsmaterialen staan op zich maar zijn allemaal uitgegaan van de leerlijnen van taal.

Bij ons op school wordt er al gewerkt met Varia, Stenvert, Piccolo (in de onderbouw) en Ajodakt. Deze materialen kunnen worden aangevuld zodat in iedere groep materiaal beschikbaar is. Dit extra materiaal waarmee de leerlingen op een zelfstandige manier mee aan de slag kunnen, kan een manier van verrijken voor de leerlingen van de groepen 4 t/m 8 worden.

Naast dit verrijkingsmateriaal biedt onze methode zelf ook nog extra materiaal als het gaat om de begaafdere leerlingen bij taal. Er is een werkboek 'Taal'. In dit werkboek wordt er naadloos aangesloten bij de methode door gebruik te maken van de 10 ankerverhalen en zijn de opdrachten op niveau van de begaafdere leerlingen.

Hoofdstuk 5: Antwoord op mijn onderzoeksvraag en conclusies

In dit hoofdstuk zal ik antwoord geven op mijn onderzoeksvraag. Ook bekijk ik hoe het antwoord aan de literatuur van hoofdstuk 2 en mijn deelvragen kunnen worden gerelateerd en zal ik conclusies trekken en deze conclusies valideren.

5.1 Antwoord op mijn onderzoeksvraag

Welke methode, op taalgebied, kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groepen 4 t/m 8 bij ons op school?’

De leerlingen die een A hebben voor CITO taalschaal en de toetsen van Taal Actief goed scoren komen in aanmerking voor het compacten en het verrijken van de methode. Als in de praktijk de leerkracht denkt dat een leerling met een hoge B ook in aanmerking zou moeten komen voor het compacten en verrijken van de methode wordt dit met de ib’er besproken en zonodig ook opgestart. Dit compacten gaan we doen aan de hand van het routeboekje (bijlage 1) en het verrijken met het werkboek Taal van Taal actief. Dit werkboek wordt ingezet als in het routeboekje staat dat ze een opdracht niet hoeven te maken. Daarnaast zorgen we voor uitbreiding op varia en dat er per klas genoeg ‘meesters’ beschikbaar zijn. Komend jaar gaan we met de nieuwe vorm starten en met geplande evaluatiemomenten zorgen we ervoor dat het plan eventueel waar nodig kan worden bijgesteld en in ieder geval zorgen we daarmee dat het geborgd wordt.

5.2 Koppeling deelvragen aan de onderzoeksvraag

Om mijn onderzoeksvraag zo gericht mogelijk te kunnen gaan onderzoeken heb ik gebruik gemaakt van de volgende 3 deelvragen:

- ❖ Hoe wordt er nu in de klassen gewerkt met taal als het gaat om de begaafdere leerlingen? Wat willen onze leerkrachten? Wat is hun mening over begaafdere leerlingen op taalgebied?
- ❖ Hoe gaan andere scholen om met de begaafdere leerlingen op het gebied van taal?
- ❖ Zijn er methodes/materialen voor taal ontwikkeld voor de begaafdere leerlingen die passen bij onze school en onze missie en visie ?

Met behulp van de data die uit de drie instrumenten kwamen om deze deelvragen te beantwoorden hebben wij in ons zorgoverleg een gesprek gehouden, daarbij hebben we de positieve bevindingen van het werken met de routeboekjes voor Taal Actief en de onderzochte theorie uit hoofdstuk 2 meegenomen. In het zorgoverleg hebben we een antwoord kunnen formuleren op de onderzoeksvraag: ‘Welke methode, op taalgebied,

kunnen wij het beste gaan gebruiken als het gaat om de begaafdere leerlingen van groepen 4 t/m 8 bij ons op school?’

5.3 De antwoorden gerelateerd aan de literatuur

Door de methode te compacten zorg je dat de gewone lesstof beperkt wordt tot de essenties (Janson en Noteboom, 2004). Compacten zorgt ervoor dat leerlingen zich niet gaan vervelen en gedemotiveerd raken, wanneer zij steeds leerstof moeten oefenen en herhalen die ze al beheersen. Via de SLO-site heb ik een routeboekje gevonden dat aansluit bij onze methode. Hiermee kunnen wij onze taalmethode compacten. Door het compacten van de leerstof en de leerlingen meer verrijkende taken aan te bieden hoop ik dat we de motivatie van deze leerlingen weer terug kunnen brengen.

Uit de tips voor leerkrachten met het (hoog)begaafde kind (A. de Bruin-de Boer en E. de Greef 1993) zijn we vooral ingegaan op: de leerling mogelijkheden voor succes te brengen, stimuleer het in zichzelf te geloven, om de leerling aan te spreken op zijn/haar niveau en dat we materialen aanschaffen waar de leerling aan toe is. Daarnaast willen we bereiken dat de leerling een positieve houding ten aanzien van school houdt.

Ik heb drie theorieën van hoogbegaafdheid uitgewerkt. De theorie van het meerfactoren-model van Mönks (1995), de theorie van Heller en Hany (2000) en de meervoudige intelligentie van Gardner (1999). De verschillende theorieën voor hoogbegaafdheid geven mij een completer beeld als het gaat om hoogbegaafdheid. Hoe komt het nu dat een leerling hoogbegaafd is en waarom uit het zich bij de een anders dan bij de ander? Voor mijn meesterstuk kan ik vooral informatie halen uit de theorie van Gardner. De leerlingen die extra uitdaging voor het taalonderwijs nodig hebben zullen vooral uitblinken in de verbaal-linguïstische intelligentie (*woordknap*). Deze leerlingen hebben er dan ook recht op dat wij hun taalonderwijs aanpassen en zorgen voor andere, ‘uitdagende’, taken.

Bij onze school past het beste convergente differentiatie. Bij convergente differentiatie gaan kinderen nadat ze de les afgerond hebben aan de slag met andere leerstof. Zij gaan niet verder met de volgende les uit het taalboek voordat de andere kinderen uit de klas ook zover zijn. In principe werken alle leerlingen dus op hetzelfde moment aan dezelfde taaldoelen. Organisatorisch heeft dit het grote voordeel dat instructiemomenten makkelijker te plannen zijn en aan veel kinderen tegelijkertijd gegeven kunnen worden. Deze theorie heb ik gebruikt bij het kiezen van de verrijkingsmaterialen.

Voor anderstalige leerlingen leidt het erkennen en valideren van hun thuistaal tot een sterker gevoel aanvaard te worden en een groter besef van eigenwaarde. Psychologisch is dit een veel sterkere basis om te leren (van bijvoorbeeld het Nederlands) dan omdat het gewoon moet. Maar het globale effect is nog ruimer: goed omgaan met taaldiversiteit creëert meer openheid en leermotivatie voor andere talen bij álle leerlingen. Het versterkt het taalbewustzijn en het taalgevoel, en het zorgt voor een betere interculturele verstandhouding in de klas. Deze theorie is voor mijn meesterstuk relevant omdat op onze school de populatie een afspiegeling van de maatschappij is met veel verschillende nationaliteiten.

5.4 Conclusies

Mijn droom: hoe ziet onze school er uit als ik helemaal tevreden ben? Dan kan ik zeggen dat bij ons op school ieder kind op taalgebied volledig tot zijn recht komt. De taalzwakke leerlingen worden door middel van de effectieve instructie goed begeleid en de leerlingen die op het gebied van taal een voorsprong hebben worden niet vermoeid met steeds weer dezelfde opdrachten maken die ze al kunnen, maar maken de opdrachten die nodig zijn en worden verder uitgedaagd en verrast met allerlei andere taalzaken. Ieder kind voelt zich hierin serieus genomen en krijgt onderwijs op maat. Deze droom is het uitgangspunt geweest van mijn meesterstuk. Om te weten of deze droom uit gaat komen zullen we in de toekomst moeten kijken.

Mijn onderzoek is gericht geweest op de start van het veranderingsproces rond de methode op het gebied van taal voor de begaafde leerlingen van de groepen 4 t/m 8. Ik heb bij dit veranderingsproces gewerkt vanuit de interactieve regieaanpak. Ik heb het initiatief genomen om het proces op te starten. Daarna ben ik me gaan oriënteren. Ik ben eerst gaan kijken of er draagvlak is en daarna ben ik het traject gestart door een onderzoeksvraag en een aantal deelvragen te formuleren. De volgende stap was het bestuderen van relevante theorie. Daarna heb ik via een enquête de visie van de collega's geïnventariseerd en door middel van observaties en een interview verschillende opties bekeken. Deze gegevens hebben we besproken in ons zorgoverleg. Daar is een concept vastgesteld, die overeenkomt met het antwoord op mijn onderzoeksvraag. Dit concept ga ik nog presenteren naar het team en dan gaan we het concept toepassen in de praktijk. Door evaluatiemomenten toe te passen zorgen we voor borging en eventuele aanpassingen.

Tot nu toe blijkt het veranderingsproces bij ons team te passen. Of het uiteindelijk gaat werken moet blijken als we het plan gaan toepassen. Ik voorzie hier geen problemen. Er is geluisterd naar de collega's, er is een goed doordacht plan en er is ruimte voor eventuele

aanpassingen waar nodig. Belangrijk hierbij is dat het plan aansluit bij onze visie en manier van werken. Over een jaar kijk ik terug op het veranderingsproces. Ik hoop dat mijn droom dan is uitgekomen. Ik hoop dat het compacten en verrijken van de methode ervoor zorgt dat ook de begaafde leerlingen op het gebied van taal worden uitgedaagd en worden verrast met allerlei andere taalzaken. Zodat we bezig zijn met onderwijs op maat, die past binnen onze visie.

5.5 Valideren van de conclusies

Om tot deze conclusies te kunnen komen heb ik een heel traject doorlopen. In dit traject ben ik uitgegaan van het boek: 'Basisprincipes praktijkonderzoek' van Frits Harinck. Daarnaast heb ik begeleiding gehad van mijn docent van de masteropleiding IB die ik volg aan Fontys Hogescholen in Tilburg en hebben mijn critical friends mij waar nodig ondersteund en advies gegeven. Belangrijk is dat de conclusies tot stand zijn gekomen door gegevens te verzamelen die antwoord geven op mijn onderzoeksvraag en dat deze conclusies aansluiten bij onze visie en manier van werken.

Hoofdstuk 6: Evaluatie

In dit laatste hoofdstuk reflecteer ik op mijn onderzoeksresultaten, beschrijf ik wat mijn conclusies voor de toekomst van mijn onderzoeksdomein kan betekenen en zal ik inhoudelijke aanbevelingen doen voor vervolgonderzoek. Daarnaast evalueer ik het onderzoek door te beschrijven wat het onderzoek voor mij betekend heeft, wat ik er van heb geleerd en welke aanbevelingen ik kan doen voor vervolgonderzoekers.

6.1 Mijn conclusies en de toekomst van mijn onderzoeksdomein

Wij werken met de taalmethode: Taal Actief (derde versie). De taalmethode Taal Actief is bestemd voor groep 4 tot en met 8 van de basisschool en is opgebouwd uit drie deelleergangen: spelling, taal voor de taalvaardigheden en woordenschat. Dit meesterstuk is gericht op het deel taal voor de taalvaardigheden. Daar komen de volgende onderdelen aan bod: luisteren/spreken/gesprek, stellen, taalbeschouwing en informatiemiddelen gebruiken. Bij taalbeschouwing gaat het niet alleen om grammatica, maar ook om de aandacht voor taalverschijnselen en taalgebruik. Taal Actief richt zich zowel op het taalsysteem (de taalvorm), de taalverschijnselen als op het taalgebruik.

Onze school is een school die voortdurend in ontwikkeling is. We vinden het erg belangrijk om goed om te kunnen gaan met verschillen tussen kinderen. De effectieve instructie (op 3 niveaus) heeft een belangrijke plaats in ons onderwijs en er wordt in alle groepen ruim aandacht besteed aan zelfstandig werken. Wij vinden het belangrijk dat we ook voor de leerlingen met ontwikkelingsvoorsprong onderwijs op maat kunnen bieden. In dit meesterstuk ben ik op zoek gegaan naar een specifiek antwoord op een specifieke onderzoeksvraag die bij onze school past. Dit betekent voor de toekomst van mijn onderzoeksdomein dat een school die past bij de onze en ook werkt met Taal Actief (derde versie) mijn meesterstuk kan gebruiken om ook een plan van aanpak te maken als het gaat de begaafde leerlingen van de groepen 4 t/m 8 op taalgebied. Het lijkt mij een logisch vervolg om het volgende onderzoek te richten op de onderdelen spelling en woordenschat.

6.2 Inhoudelijke aanbevelingen

Voor alle scholen die werken met Taal Actief is het een aanrader om te gaan werken met de routeboekjes van Taal Actief van de SLO-site. Door op een verantwoorde manier de leerstof te compacten hoeven deze leerlingen niet steeds opdrachten te maken die ze toch al kunnen. Door daarnaast verrijkende taken aan te bieden krijgen deze leerlingen onderwijs op maat en wordt er meer aangesloten bij de individuele leerlijn.

6.3 Eigen evaluatie en reflectie

Voor mij persoonlijk wilde ik het volgende leren uit mijn onderzoek: Ik ben een doener, als ik zaken tegenkom die in mijn ogen niet zo goed lopen ga ik daar meteen mee aan de slag zonder dit uitgebreid te bespreken met mijn collega's. Ik heb dan een (tijdelijke) oplossing voor mijn probleem en kan dan voor mijn gevoel 'goed' verder. Wat ik geleerd heb is dat het zo eenvoudig niet werkt. Een 'goede' oplossing voor mijn probleem kan ik pas vinden als ik eerst na ga waar we als school voor staan (missie, visie). Vanaf daar kan ik dan gaan nadenken over verschillende mogelijkheden, dit bespreekbaar maken waarna we het als team moeten gaan dragen. Een oplossing voor mij alleen in de klas is niet echt een oplossing. Er is geen draagvlak voor bij de rest van het team en het probleem wordt dan ook niet echt opgelost. Wil je een probleem oplossen moet je onderaan beginnen tot we samen voor een oplossing kunnen gaan. Door dit onderzoek te doen wil ik dus leren eerst een stapje terug te doen – na te denken over – draagvlak creëren – en dan pas te doen. Uiteindelijk hoop ik daar persoonlijk van te groeien en er voor te zorgen dat we vanaf volgend jaar ook voor de begaafdere leerlingen op taalgebied van de groepen 4 t/m 8 een stap hebben gemaakt, om zo beter aan te kunnen sluiten bij de individuele ontwikkeling van ieder kind.

En dan ben je een half jaar verder en kijk je terug op een periode van hard werken en kan je concluderen dat je toe bent aan de evaluatie. Wat heb ik nu daadwerkelijk geleerd? Dat ik een doener ben kan ik nog steeds beamen. Het verschil is wel dat ik voor dat ik actie onderneem eerst tijd neem voor het nadenken en reflecteren. Dit onderzoek heeft me daarbij geholpen. Door iedereen te betrekken bij het onderzoek, door onderbouwd met een plan te komen kom je serieus over, waardoor het plan ook serieuzer overkomt. Daarnaast zorgt draagvlak ervoor dat we samen een verandering willen, dit is noodzakelijk voor een veranderingsproces. Wat ik ook geleerd heb is dat sneller veranderen langzamer gaat dan langzaam veranderen. Door te snel te willen veranderen werkt het vaak averechts. Kén je team en wéét hoe je het het beste aan kan pakken. Neem de tijd en ga pas verder naar de volgende stap als het team daar aan toe is. Deze kennis zorgt ervoor dat ik als ib'er ben gegroeid. Ik heb mijn team beter in beeld en ben bezig met het herkaderen van vooronderstellingen en probeer oplossingsgericht te werk te gaan.

In dit meesterstuk komt oplossingsgericht werken zeker terug. Ik heb gekeken naar wat we nu doen en wat we willen en van daaruit ben ik door middel van dit onderzoek tot een plan van aanpak gekomen. We zijn niet dus niet in het probleem blijven hangen, maar hebben door dit meesterstuk een onderbouwd plan van aanpak wat komt uit onderzoek, suggesties

van de leerkrachten en aansluit bij onze missie en visie. Dit plan van aanpak ga ik nog presenteren naar het team en dan gaan we het plan toepassen in de praktijk. Door evaluatiemomenten te plannen zorgen we voor borging en eventuele aanpassingen. Tot nu toe blijkt het veranderingsproces bij ons team te passen. Of het uiteindelijk gaat werken moet blijken als we het plan gaan uitvoeren. Ik voorzie hier geen problemen. Er is geluisterd naar de collega's, er is een goed doordacht plan en er is ruimte voor eventuele aanpassingen waar nodig. Belangrijk hierbij is dat het plan aansluit bij onze visie en manier van werken.

Het onderzoek heeft voor mij betekend dat ik mezelf heb ontwikkeld in de competentie: draagt zorg voor systematische gegevensverzameling en rapportage ten behoeve van de beleidsontwikkeling. Daarnaast heeft dit onderzoek mij dichterbij mijn droom gebracht. In die droom kan ik zeggen dat bij ons op school ieder kind op taalgebied volledig tot zijn recht komt. De taalzwakke leerlingen worden door middel van de effectieve instructie goed begeleid en de leerlingen die op het gebied van taal een voorsprong hebben worden niet vermoeid met steeds weer dezelfde opdrachten maken die ze al kunnen, maar maken de opdrachten die nodig zijn en worden verder uitgedaagd en verrast met allerlei andere taalzaken. Ieder kind voelt zich hierin serieus genomen en krijgt onderwijs op maat. De start is gemaakt en de praktijk zal uitwijzen of mijn droom werkelijkheid zal worden.

6.4 Aanbevelingen voor vervolgonderzoekers

Voor alle master-studenten die nog gaan starten met hun meesterstuk wil ik het volgende meegeven. Kies een onderwerp waar je zelf behoefte aan hebt, maar dat ook gedragen wordt door het team. Door een onderwerp te kiezen dat dicht bij je zelf ligt zorgt intrinsieke motivatie ervoor dat je alles uit de kast haalt om een gedegen antwoord op je onderzoeksvraag te vinden. Daarnaast zorgt de draagvlak van je collega's ervoor dat je alle steun en hulp krijgt die je nodig hebt om het onderzoek tot een goed einde te kunnen brengen. Het boek: 'Basisprincipes praktijkonderzoek' van Frits Harinck is een perfect handboek om op een gedegen manier onderzoek te kunnen doen en koester je critical friends en je begeleider want die ondersteunen je waar nodig en geven je goede tips en adviezen.

Nawoord

In mijn nawoord wil ik iedereen bedanken voor de hulp die ik heb gekregen om dit meesterstuk te maken. Het was een heftig half jaar maar ik kan terugkijken op een mooie persoonlijke ontwikkeling en een goede start van een nieuw veranderproces binnen onze school. Daarom wil ik mijn begeleidster Tineke van Alphen, mijn critical friends Aafke, Anke en Renske bedanken voor de ondersteuning en alle goede adviezen. Daarnaast wil ik mijn collega's bedanken voor alle hulp en steun. En als laatste wil ik mijn vriend René bedanken voor alle hulp op computergebied en ondersteuning als ik het even niet meer zag zitten.

Literatuurlijst

Bonset, H., Ebbers. D., Wientjes, H. (2003). *Nederlands verrijkt. Een handreiking van verrijkingstaken Nederlands voor hoogbegaafde leerlingen in de basisvorming.*

Enschede, SLO.

Boulanger M, Peters W, Hoogeveen L (2000). *Help, mijn dochter is hoogbegaafd!*

Utrecht, Lemma.

Brouwer, Tjalling. (2009). *Taalspecialisten aan het werk.*

Een bundel artikelen geschreven in het kader van de opleiding voor taalspecialisten.

Geraadpleegd 12 maart 2010, via <http://www.slo.nl/downloads/2009/Taalspecialisten-aan-het-werk.pdf/>.

Bronkhorst E. en Drent S. (2001). *Anders kijken naar je methode: compacting van taalonderwijs.*

Enschede: SLO.

Bruin-de Boer, A de en Greef E de (1993). *Hoogintelligente kinderen in het basisonderwijs.*

Gorinchem, De Ruiter.

Drent, S. en Gerven, E. van (2007). *Professioneel omgaan met hoogbegaafde leerlingen in het basisonderwijs.* Utrecht, Lemma.

Gardner Howard, (1999). *Soorten intelligentie.*

Amsterdam, Nieuwezijds.

Harinck, Frits, (2009). *Basisprincipes Praktijkonderzoek.*

Antwerpen- Apeldoorn, Garant.

Kaaij, Truus van der. (n.d.). *Verschillen tussen pientere en begaafde leerlingen.*

Geraadpleegd 18 januari 2010, via <http://home.introweb.nl/j/jvanbaar/docs/pientbeg.pdf>.

Kuyk, J. van (2000). *Piramide Project. Educatieve methode voor drie-zesjarige kinderen.*

Wetenschappelijke verantwoording. Arnhem: Cito.

Mönks Franz. en Ypenburg Irène, (1995). *Hoogbegaafde kinderen thuis en op school.*

Assen, Dekker & van de Vegt.

Reader Module Student (September 2009). *Leer en onderzoekslijn.*

Opleidingscentrum Speciale onderwijszorg.

Bijlage 1 - Enquête

Hoi collega's,

Voor mijn ib-opleiding moet ik een meesterstuk maken. Ik merk bij ons op school dat we voor de kinderen met een ontwikkelingsvoorsprong bij taal nog niet zo veel doen. Bij rekenen zijn we al goed op weg, maar bij taal blijven we nog een beetje achter. Ik heb dit besproken in ons zorgoverleg en met een aantal collega's en ik heb gemerkt dat er draagvlak is voor dit onderwerp. Daarom wil ik mijn meesterstuk hier op richten, zodat we ook voor taal wat meer voor deze kinderen kunnen betekenen. Onze taalmethode is opgebouwd uit drie deelleergangen: spelling, taal voor de taalvaardigheden en woordenschat. Om het niet te groot aan te pakken, gaat mijn meesterstuk over het deel taal voor de taalvaardigheden.

Om een start te kunnen maken wil ik jullie vragen of je deze vragenlijst wilt invullen, zodat we een goed beeld krijgen van de huidige situatie en kunnen gaan kijken waar we naar toe willen.

Bedankt alvast.

Jeske

Naam:

Groep:

Aantal leerlingen in de groep:

Onze school nu.					
1. Hoeveel kinderen komen in jouw groep in aanmerking voor extra uitdaging voor taal?	0 O	1-2 O	3-4 O	5 of meer O	
2. Vind je dat deze kinderen nu genoeg extra uitdaging krijgen?	NEE! O	nee O	? O	ja O	JA! O
Toelichting bij 'onze school nu' :					

Waar willen we naar toe?	NEE!	nee	?	ja	JA!
3. Wil je voor <u>alle</u> kinderen met een A voor CITO-taalschaal extra uitdaging?					
4. Wil je voor de kinderen die <u>altijd</u> een A scoren voor CITO-taalschaal extra uitdaging?					

5. Wil je voor de kinderen die <u>altijd</u> een A scoren op CITO-Taalschaal én de methodegebonden toetsen altijd goed maken extra uitdaging? 6. Wil je extra uitdaging voor de kinderen die <u>altijd</u> A of B scoren op CITO-Taalschaal? 7. Wil je extra uitdaging voor de kinderen die <u>altijd</u> A of B scoren op CITO-Taalschaal én de methodegebonden toetsen altijd goed maken? 8. Wil je extra uitdaging bieden d.m.v. de computer? 9. Wil je extra uitdaging bieden d.m.v. kopieën? 10. Wil je extra uitdaging d.m.v. een vaste methode/ handleiding? 11. Moet deze extra uitdaging aansluiten bij de methode?					
Toelichting bij 'Waar willen we naar toe?':					

Heb je nog opmerkingen of zaken die je wil bespreken?

Bijlage 2 - Routeboekje

Routeboekje

Taal actief

Groep 4

Dit boekje is van:

Routeboekje Taal actief
groep 4

Groep 4	Blok 1	Les 1	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	4	Een nieuw huis	ja	😊 ☹	
KB4	1	Een nieuw huis	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 2	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	6	Wie woont hier?	nee	😊 ☹	
LB4	6	Klaar?	ja	😊 ☹	

Groep 4	Blok 1	Les 3	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	7	Samen een kamer	nee		
LB4	7	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 4	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	8	Jelle tekent	nee		
LB4	8	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 5	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	9	Dingen in huis	nee		
LB4	9	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 6	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	10	Rara wat is het?	ja	😊 ☹	
LB4	10	Klaar?	ja	😊 ☹	

Groep 4	Blok 1	Les 7	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
LB4	11	Mijn kamer	nee		
LB4	11	Klaar?	nee		

**Routeboekje Taal actief
groep 4**

Groep 4	Blok 1	Les 8	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	12	Denken over mijn droomkamer	ja		
LB4	12	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 9	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	13	Wie komt er eerst?	nee		
LB4	13	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 10	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	14	Een nieuw huis (vervolg)	ja	☺ ☺	
KB4	2	Een nieuw huis (vervolg)	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 11	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	16	Mijn fijnste plekje thuis	nee		
LB4	16	Klaar?	ja	☺ ☺	

Groep 4	Blok 1	Les 12	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	17	Gordijnen met letters	ja	☺ ☺	
LB4	17	Klaar?	nee		

Groep 4	Blok 1	Les 13	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	18	Huilen of lachen	nee		
LB4	18	Klaar?	ja		

Groep 4	Blok 1	Les 14	Basisles		
Waar?	Btz		Doen?	☺ ☺ ?	Ok?
LB4	19	Schrijven over mijn droomkamer	ja		
LB4	19	Klaar?	nee		

LB=Lesboek, WB=Werkboek, KB=Kopieerbladen, TBE=Taalboek extra, ☺ ☺=meedoen met groep, Ok=(goed)gedaan 3

**Routeboekje Taal actief
groep 4**

Groep 4	Blok 1	Les 15, Toets			
Waar?	Biz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
KB 4	3	Toets 1	ja	😊 ☹	
KB 4	4	Toets 1 (vervolg)	ja	😊 ☹	

Groep 4	Blok 1	4 dagen differentiatielessen	Herhaling/verrijking			
Waar?	Biz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?	
Dag 1						
TBE4	4	R3 Waar zetten we het neer?	nee			
TBE4	5	V3 Waar ligt de sleutel?	ja			
TBE4	6	R4 Alles moet mee	nee			
TBE4	7	V4 De verhuislijst	ja			
Dag 2						
TBE4	8	R5 Uitpakken	nee			
TBE4	9	V5 In verhuisdozen	ja			
Dag 3						
TBE4	10	R7 De bouw	nee			
KB4	8	R7 De bouw	nee			
TBE4	11	V7 Een paleis	nee			
TBE4	12	R12 Een abc-muur	nee			
KB4	9	R12 Een abc-muur	nee			
TBE4	13	V12 De boekenkast	nee			
Dag 4						
TBE4	14	R8/14 Ons huis	nee			
TBE4	15	V8/14 Voor de nieuwe bewoners	ja			

Groep 4	Blok 1	Les 16			
Waar?	Biz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
WB4	2	Verhuispret met kwartet	ja	😊 ☹	
WB4	3	Verhuispret met kwartet (vervolg)	ja	😊 ☹	
WB4	4	Verhuispret met kwartet (vervolg)	ja	😊 ☹	
KB4	5	Verhuispret met kwartet	ja	😊 ☹	

Groep 4	Blok 1	Les 17			
Waar?	Biz		Doen?	😊 ☹ ?	Ok?
WB4	5	Wonen in een...	ja		
WB4	6	Wonen in een... (vervolg)	ja		